

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Vědeckotechnické parky jako nástroje rozvoje regionů

Bc. Simona Suchánková

**Diplomová práce
2013**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Simona Suchánková**
Osobní číslo: **E11674**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obory: **Ekonomika veřejného sektoru**
Ekonomika veřejného sektoru
Název tématu: **Vědeckotechnické parky jako nástroje rozvoje regionů**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V souvislosti se změnou přístupu České republiky k jejímu dalšímu rozvoji, byla na začátku tisíciletí vystřídána podpora čistě výrobních průmyslových zón, podporou vzniku Technologických center a Vědeckotechnických parků jako míst, kde se spojují nejnovější teoretické poznatky s každodenní (nejen) výrobní praxí. Po téměř jedné dekádě této politiky již lze hodnotit vědeckotechnické parky z několika pohledů. Jedním je dopad jejich fungování na rozvoj jednotlivých regionů.

Cílem této práce je vyhodnocení příspěvku vědeckotechnických parků k rozvoji regionů České republiky.

Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.

Stanovení cílů a hypotéz práce, volba metod.

Pojmy regionálního rozvoje.

Nástroje a faktory ovlivňující regionální rozvoj.

Charakteristiky metod hodnocení regionů.

Typy, činnosti a funkce vědeckotechnických parků.

Způsoby financování a podpory parků.

Vyhodnocení dopadů fungování vědeckotechnických parků na ekonomiku regionů.

Formulace závěru.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.

COOKE, Philip N. ; PICCALUGA, Andrea . Regional development in the knowledge economy . New York : Routledge, vyd.1. 278 s. Dostupné z ISBN:978-0-415-36553-6.

HEŘMAN A KOL., Jan. Průmyslové inovace. Vyd.1. Praha : Oeconomica, 2008. 259 s. ISBN 978-80-245-1445-1.

POKORNÝ, Ondřej. Analýza inovačního potenciálu krajů ČR. Vyd.1. Praha : Sociologické nakladatelství, 2008. 137 s. ISBN 978-80-86429-90-8.

ŠVEJDA, Pavel, et al. Vědeckotechnické parky v České republice. Vyd.1. Praha : Společnost vědeckotechnických parků ČR, 2006. 83 s. ISBN 80-903846-0-9.

WOKOUN, René. Regionální rozvoj : (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha : Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Martin Maštálka, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

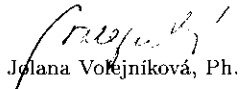
Datum zadání diplomové práce: **30. září 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Vojeníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30.04.2013

Bc. Simona Suchánková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Martinu Mašálkovi, Ph.D za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá a hodnotí příspěvek vědeckotechnických parků k rozvoji regionů České republiky. Zkoumá faktory a nástroje rozvoje regionů. Zabývá se vědeckotechnickými parky jejich financováním a potenciálem v oblasti rozvoje regionů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vědeckotechnické parky, regionální rozvoj, veřejná podpora, regionální politika

TITLE

Science parks as an instruments for regional development

ANNOTATION

This thesis deals with and assesses the contribution to the development of science parks regions in the Czech Republic. It examines the factors and instruments for regional development. It deals with science and technology parks and their funding potential in developing regions.

KEYWORDS

Science parks, regional development, public support, regional policy

OBSAH

ÚVOD	11
1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ	13
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	13
1.2 AKTÉŘI REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	16
1.3 LEGISLATIVNÍ RÁMEC A STRATEGICKÉ DOKUMENTY	17
1.3.1 Národní legislativní rámec	17
1.3.2 Evropská legislativa	18
1.3.3 Strategické dokumenty	18
2 NÁSTROJE A FAKTORY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	18
2.1 NÁSTROJE ROZVOJE REGIONŮ	18
2.1.1 Nástroje dle Molleho	19
2.1.2 Nástroje dle EU	20
2.1.3 Nástroje dle Wokouna a kol.	22
2.1.4 Rozvojové agentury	23
2.2 FAKTORY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	24
2.2.1 Lidské zdroje	25
2.2.2 Výzkum, vývoj a inovace	25
3 VĚDECKOTECHNICKÉ PARKY	26
3.1 TYPY VTP	27
3.1.1 Vědecké parky	27
3.1.2 Technologické parky	27
3.1.3 Podnikatelská a inovační centra	27
3.2 TYPY PARKŮ PODLE ZPŮSOBU FINANCOVÁNÍ	28
3.3 VZNIK, ČINNOST, SLUŽBY, FUNKCE A PŘÍNOSY VTP	29
3.3.1 Založení a vznik	29
3.3.2 Hlavní cíle VTP	30
3.3.3 Poskytované služby a činnosti	30
3.4 KRITÉRIA PRO PŘIJETÍ DO VTP	33
3.5 ORGANIZACE NA PODPORU VTP	34
3.5.1 Společnost vědeckotechnických parků ČR	34
3.5.2 Asociace inovačního podnikání	35
3.5.3 Technologické centrum Akademie věd ČR (TC)	37
3.6 ROLE VĚDECKOTECHNICKÝCH PARKŮ V REGIONÁLNÍM ROZVOJI	37
4 VTP A JIHOMORAVSKÝ KRAJ	39
4.1 ZÁKLADNÍ PŘEDSTAVENÍ KRAJE	40
4.1.1 Vzdělání	41
4.1.2 Vědeckovýzkumný potenciál	43
4.1.3 Dopravní infrastruktura	44
4.2 VĚDECKOTECHNICKÉ PARKY NA ÚZEMÍ JIHOMORAVSKÉHO KRAJE	45
4.2.1 BIC Brno	45
4.2.2 BIC Brno, Podnikatelské a inovační centrum	46
4.2.3 JIC – Jihomoravské inovační centrum	46
4.2.4 Vědeckotechnický park Brno – Jih	47
4.2.5 Středisko rozvoje IT OLLI	47
4.2.6 Technologický inkubátor VUT a TI2 v Brně	48

4.2.7	VTP AT Milovice, o.p.s.....	48
5	DOPADY FUNGOVÁNÍ VTP DO ŽIVOTA REGIONU V PRŮBĚHU JEDNÉ DEKÁDY	49
5.1	EKONOMICKÝ VÝKON.....	49
5.1.1	<i>Ekonomické subjekty v kraji</i>	<i>49</i>
5.1.2	<i>HDP a HPH.....</i>	<i>51</i>
5.2	PRACOVNÍ SÍLA.....	53
5.2.1	<i>Nezaměstnanost</i>	<i>55</i>
5.2.2	<i>Struktura zaměstnanosti</i>	<i>58</i>
5.3	VĚDA A VÝZKUM.....	60
5.3.1	<i>Struktura zdrojů na VaV.....</i>	<i>61</i>
5.3.2	<i>Výzkumní pracovníci a pracoviště.....</i>	<i>62</i>
5.3.3	<i>Struktura ekonomických subjektů podle sektorů</i>	<i>64</i>
	ZÁVĚR	65
	POUŽITÁ LITERATURA	67
	SEZNAM PŘÍLOH	74

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vymezení úrovní jednotek NUTS	14
Tabulka 2: Členění disparit dle věcného hlediska	15
Tabulka 3: Cíle a strukturální nástroje 2007-2013	21
Tabulka 4: Obyvatelstvo JMK podle vzdělání	58
Tabulka 5: Zaměstnaní v JMK podle CZ-ISCO	59

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Podíl prostředků na politiky soudržnosti hlavním příjemcům v %.....	21
Obrázek 2: Rozmístění VTP v ČR	29
Obrázek 3: Jihomoravský kraj a jeho lokalizace	40
Obrázek 4: Vzdělanostní struktura obyvatel České republiky stav k roku 2011 v %	41
Obrázek 5: Vzdělanostní struktura v Jihomoravském kraji stav k roku 2011 v %	42
Obrázek 6: Vývoj HDP na obyvatele v běžných cenách.....	51
Obrázek 7: Vývoj podílu sektoru služeb na HPH.....	52
Obrázek 8: Vývoj průměrného věku populace	53
Obrázek 9: Rozložení populace JMK podle věkových skupin.....	54
Obrázek 10: Registrovaná míra nezaměstnanosti v JMK, Brně a ČR.....	55
Obrázek 11: Nezaměstnanost v JMK podle věkových skupin v letech 2006 a 2011	56
Obrázek 12: Nezaměstnanost v JMK podle dosaženého vzdělání v letech 2006 a 2011	57
Obrázek 13: Výdaje a VaV v mil. Kč.....	60
Obrázek 14: Výdaje na V a V podle sektorů v roce 2011	61
Obrázek 15: Přepočtené počty zaměstnanců VaV a vědeckých pracovníků.....	62
Obrázek 16: Výzkumní pracovníci podle sektorů provádění VaV	63

SEZNAM ZKRATEK

AIP ČR	Asociace inovačního podnikání ČR
CTT	Centrum transferu technologií
ČR	Česká republika
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
JIC	Jihomoravské inovační centrum
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OPPI	Operační program podnikání a inovace
RES	Registr ekonomických subjektů
Sb.	Sbírka zákonů
SVTP ČR	Společnost vědeckotechnických parků ČR
TC	Technologické centrum Akademie věd ČR
VaV	Výzkum a vývoj
VŠ	Vysoká škola
VTP	Vědeckotechnický park
VUT	Vysoké učení technické v Brně

ÚVOD

Inovace jsou hnací silou regionálního rozvoje a dnešních ekonomik, jejich tvorbě napomáhá vzájemná spolupráce a další vazby mezi aktéry regionu ne pouhé snahy jednotlivců. Proto jsou středobodem zájmu, jak regionálních politik, tak politik jednotlivých zemí, v našem případě společenství. Zaměření a způsob provádění regionálních politik dneška se odvíjí od regionální politiky evropské. Je všeobecně známé, že působení inovativní firmy zpravidla značně pozitivně působí na rozvoj daného regionu, v němž působí. Této úvahy si jsou vědomi mnozí představitelé regionálních jednotek, jak soukromého, tak veřejného rázu. V současné době se tedy vynakládají nemalé prostředky, vznikají dotační programy a další iniciativy podporující vznik VTP.

Vědeckotechnické parky nebo také centra pro transfer technologií, podnikatelský inkubátor, vědecký park, technologické centrum, inovační centrum a řada dalších přidružených pojmů se může skrývat pod zkratkou VTP. Ve své podstatě jsou to areály, případně administrativně-technické budovy poskytující zázemí, prostor a pomoc začínajícím firmám ze segmentu malého a středního podnikání.

Na relativně malých plochách je soustředěno vše potřebné k běžnému provozu firem, jejich výzkumným a vývojovým aktivitám. Park jim mimo jiné většinou poskytuje pomocnou ruku v podobě konzultací s odborníky a poradenství ke konkrétním činnostem. Významným kladem VTP je úzké napojení parků na vědecká pracoviště, vysoké školy, národní i mezinárodní organizace. Vzniklé parky se stávají součástí regionálních rozvojových plánů a připravovaných strukturálních fondů.

Práce je členěna do pěti kapitol, kde první tři patří především teoretické části a poslední dvě posloužily k dosažení stanoveného cíle.

Úvodní kapitola je věnována popisu prostředí, ve kterém vědeckotechnické parky působí. Jsou zde charakterizovány základní pojmy související s fungováním a provozem VTP, jako region a regionální rozvoj, disparity a další. Dále jsou popsáni aktéři působící a vyskytující se v regionálním rozvoji. Podstatnou částí je i legislativní rámec a strategické dokumenty, které usměrňují a upravují rozvoj regionů.

Druhá kapitola pokračuje ve výčtu nástrojů a faktorů působících na tuto problematiku. Nástroje jsou prostředkem k dosažení daných ekonomických či jiných cílů. Je zde uvedeno několik druhů nástrojů podle pohledu na jejich působení. Následuje popis rozvojových

agentur, které jsou důležitou institucí na cestě k rozvoji regionů. V závěru kapitoly jsou identifikovány faktory, které mají sílu působit na regionální rozvoj.

V poslední kapitole je část zcela věnovaná vědeckotechnickým parkům. Je zde jejich stručná charakteristika, typy parků podle činnosti, kterou vyvíjejí. Také typy parků podle způsobů jejich financování. Prostor je věnován i organizacím podporujícím VTP. Kapitola končí úvahou nad rolí vědeckotechnických parků v regionálním rozvoji.

První kapitola praktické části práce slouží k seznámení se s Jihomoravským krajem a jeho potenciálem k regionálnímu rozvoji. Podstatnou částí je seznámení s vědeckotechnickými parky působícími na území kraje a také s několika připravovanými projekty. Stručně popisuje činnost a fungování jednotlivých jmenovaných parků.

Navazující poslední kapitola hledá a hodnotí faktory, které by měly poukazovat na vývoj v regionu v čase. Vybraný časový horizont je poslední desetiletí, kdy začaly parky vznikat a působit na území kraje. Hodnoceny jsou dopady jejich fungování na ekonomický výkon kraje, změny ve strukturách pracovní síly a nezaměstnanosti. V neposlední řadě jsou vybrány některé faktory vědy a výzkumu. Zhodnocení vývoje faktorů v čase ukáže, zda za relativně krátké působení vědeckotechnických parků, došlo k ovlivnění vývoje kraje. Předpokladem přitom je, že parky mají velmi důležitou roli v rozvoji regionů a jsou schopny ho pozitivně ovlivnit.

Cíl práce:

- vyhodnotit, do jaké míry vědeckotechnické parky ve skutečnosti přispívají k rozvoji regionů ČR.

Hypotéza:

- podporou VTP lze nastartovat růst a zlepšit konkurenceschopnost regionu.

1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Obecně platná definice pojmu regionální rozvoj neexistuje, přesto je možné nalézt řadu charakteristik určujících obsah tohoto vědního oboru. V užším pojetí lze říci, že se jedná o ekonomický růst a rozvoj daného území. Ovšem regionální rozvoj je široký pojem zasahující do mnoha disciplin. S jistotou se vztahuje zpravidla k blíže určené územní jednotce, existuje tu významná role veřejné správy a cílem rozvoje je vždy přispět ke zvýšení kvality života v daném regionu. Jedná se tedy s určitostí o procesy vedoucí v rámci regionu k pozitivním změnám.

1.1 Základní pojmy

Regionální rozvoj

- Regionálním rozvojem se rozumí ekonomický růst a strukturální změna, která vede ke zvýšení životní úrovně a která zahrnuje přinejmenším tři dimenze – ekonomickou, sociálně-kulturní a politicko-administrativní. (Vázquez Barquero, A.)
- Regionálním rozvojem se rozumí snižování hospodářských a sociálních rozdílů mezi různými oblastmi země a podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů - a to s důrazem na aktivování jejich nedostatečně využívaného hospodářského a sociálního potenciálu.[25]
- Regionální ekonomický rozvoj je proces strategického partnerství veřejného a soukromého sektoru za účelem realizace iniciativ, jejichž výsledkem jsou investice a vznik nových (zachování stávajících) pracovních míst a postupný růst životní úrovně obyvatelstva v daném regionu. Tyto iniciativy musí být zaměřeny na vytváření podmínek pro podporu růstu produktivity a konkurenceschopnosti firem v soukromém sektoru.[3]

Region

Tento zásadní pojem pro regionální rozvoj může představovat řadu typově různých územních jednotek v závislosti na užitých kritériích. Pravděpodobně historicky nejstarší pohled na region si ho představuje, jako „více, či méně ohraničenou část povrchu zemského, která je nějakým způsobem propojena či organizována a charakterizována určitými vlastnostmi, jimiž se odlišuje od svého okolí.“[38]

Ovšem z hlediska Evropské unie se využívá nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS) a to nejen pro statistické účely. Toto členění je podstatné z hlediska zařazování regionů pod jednotlivé cíle regionální strukturální politiky Evropské unie (EU) a potažmo pro získávání podpor z rozpočtu EU. Regiony jsou dle metodiky NUTS děleny převážně dle počtu obyvatel, případně rozlohy. Hlavní komparační proměnné potom jsou HDP regionu na obyvatele, nezaměstnanost či populační přírůstek regionu. NUTS představuje členění do celkem šesti úrovní uvedených níže v tabulce 1.

Tabulka 1: Vymezení úrovní jednotek NUTS

stát	NUTS 0	Česká republika
území	NUTS I	území České republiky
oblast	NUTS II	sdružené kraje – regiony soudržnosti (8)
kraj	NUTS III	kraje (14)
okres	NUTS IV	okresy (77), mikroregiony
obec	NUTS V	obce (cca 6259)

Zdroj: upraveno podle[24]

Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS byla zavedena opatřením Českého statistického úřadu ze dne 27. dubna 1999 zveřejněným v částce 33/1999 Sb. a vstoupila v platnost dnem 1. ledna 2000. Poslední aktualizace proběhla v roce 2011. V České republice dochází ke členění CZ-NUTS do 4 úrovní, tedy po úroveň NUTS III. Z hlediska regionální a strukturální politiky EU není určení a vymezení nižších jednotek na úrovni NUTS IV a NUTS V vyžadováno.

Regionální disparity

Často synonymizovaným pojmem s pojmem disparita je nerovnost. Nerovnost je obecně nějaká rozdílnost, odlišnost či různost. Bude-li se jednat o regionální nerovnost půjde o rozdílnost, různorodost regionů v určitých oblastech, kritériích. Kdežto regionální disparita představuje mnohem užší určení rozdílnosti mezi regiony, která tkví především v hospodářské ekonomické a sociální rovině. Jedná se tedy o rozdíly socio-ekonomické, které se tvoří během dlouhodobého vývoje států. V každé zemi je možné najít, jak prosperující regiony, tak regiony s nízkým růstovým potenciálem. Je třeba podotknout, že disparita nemusí být vždy jen negativním jevem, ale může se jednat o silnou stránku regionu, který na ní může stavět rozvoj svého území. Disparity je možné klasifikovat z mnoha různých hledisek, nejpřehledněji a nejužitečněji se jeví hledisko věcné. Z věcného hlediska lze disparity členit na ekonomické, sociální a územní, přehledně uvedené v tabulce 2.

Tabulka 2: Členění disparit dle věcného hlediska

SKUPINA DISPARIT	EKONOMICKÉ DISPARITY	SOCIÁLNÍ DISPARITY	ÚZEMNÍ DISPARITY
PODSKUPINA DISPARIT	Zaměstnanost	Hustota obyvatelstva	Rozloha
	Nezaměstnanost	Demografická struktura	Podnebí
	HDP	Migrace	Ovzduší
	Produktivita práce	Aktivní obyvatelstvo	Voda
	Výtěžnost daní	Mobilita práce	Příroda a biodiverzita
	Struktura ekonomických aktivit	Zdraví	Odpady
	Průmysl	Úmrtnost	Lesy
	Zemědělství	Vzdělanostní struktura	Krajina a půda
	Služby	Profesní struktura	Dopravní infrastruktura
	Cestovní ruch	Sociální blahobyt	Technická infrastruktura
	Inovace	Bydlení	Dostupnost (periferialita)
	Investice	Sociální zázemí	x
	x	Kulturní zázemí	x
	x	Vzdělanostní zázemí	x
x	Sociální patologie	x	

Zdroj: upraveno podle [15]

Z hlediska dlouhodobého vývoje mají regionální disparity sklon k dalšímu prohlubování rozdílů. Tyto tendence jsou nežádoucím jevem a jsou příčinou existence společné regionální politiky.

Regionální politika

Společná regionální politika vznikala postupně s rozšiřováním EU o státy s různou hospodářskou a sociální úrovní. Regionální politika souvisí s postupným vyrovnáváním ekonomické úrovně zemí v rámci posílení hospodářské a sociální soudržnosti. Ovšem s přihlédnutím k zachování kulturní, geografické i historické různorodosti zemí.

Dle Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) je regionální politika v rámci EU chápána jako „činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje.“ Samotné rozdíly mezi regiony nejsou nežádoucím jevem a k jejich omezování je třeba přistupovat až v bodě, kdy mohou vést k závažným ekonomickým a sociálním důsledkům. Tyto nerovnosti se dostávají do zájmu regionální politiky, která představuje úsilí společnosti zvrátit negativní jevy disparit regionů.[65]

1.2 Aktéři regionálního rozvoje

Představy o pozitivním regionálním rozvoji se mohou lišit podle úhlu pohledu jednotlivých aktérů v rámci regionu. Rozvoj není možné zaměřovat za pouhý růst ve smyslu ekonomického růstu, který by spíše vedl ke zvětšení disparit mezi regiony. Na tomto místě se z regionálního rozvoje stává subjektivní veličina odvislá od hodnot a představ jednotlivých aktérů.[39]

V rámci regionu může být aktérem občan, podnikatel, samospráva, kraj, sdružení, odbory, agentury a mnoho dalších. Jejich výčet závisí na snaze a ochotě se jakýmkoli způsobem zapojit do rozvoje regionu. Pro úspěšné uskutečnění regionálního rozvoje je třeba zajistit co nejširší spolupráci rozličných skupin aktérů.

Aktéři mají řadu možností a způsobů jak se do podpory regionálního rozvoje zapojit. Lze rozlišit následující typy podpor ze strany.

- přímá podpora
- koordinační role
- iniciační role

V případě přímé podpory se jedná o přímé zapojení zdrojů aktéra a to lidských, mediálních a v neposlední řadě finančních. Aktéři mohou podpořit rozvoj řadou způsobů a úkolem

koordináční role je aktivní koordinace jednotlivých podpor aktérů k dosažení požadovaného cíle. V rámci iniciační role je nutné podchytit a stimulovat aktivity a podpory aktérů.[1]

Hlavními aktéry v regionálním rozvoji dle strategie regionálního rozvoje jsou:

- Zákonodárné složky státu – Poslanecká sněmovna a Senát
- Výkonné složky státu – vláda, ústřední správní úřady a jimi zřízené organizace
- Regionální rady
- Orgány samosprávy – na krajské nebo obecní úrovni
- Poradní a koordinační orgány – Řídící a koordinační výbor, Výbory regionálního rozvoje
- Rozvojové agentury s celostátní nebo regionální působností
- Hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, agentury
- Instituce veřejného sektoru
- Subjekty soukromého sektoru.[50]

Obecně se jedná o veřejnou správu na všech úrovních (obce, regiony, kraje, stát), podnikatelskou sféru, neziskovou sféru (agentury, sdružení, iniciativy) a také veřejnost a další příhraniční struktury.

1.3 Legislativní rámec a strategické dokumenty

Stěžejní je pro vytváření a úspěšnou implementaci regionální politiky potažmo regionálního rozvoje legislativní určení a to, jak na národní, tak mezinárodní úrovni. Z platnosti těchto zákonů, vyhlášek a nařízení vyplývají pro ČR a její instituce úkoly a povinnosti.

1.3.1 NÁRODNÍ LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Základní legislativní rámec pro regionální rozvoj tvoří Ústava ČR a to čl. 99, který vytváří ústavně právní základ pro existenci obcí a vyšších územně samosprávných celků tedy územní samosprávu. Navazujícím zákonem je zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, který ukotvuje 14 těchto vyšších územně samosprávných celků. Neopomenutelnými zákony v této souvislosti potom jsou zákony č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

Legislativní rámec pro podporu regionálního rozvoje s cílem vyváženého rozvoje ČR tvoří zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Schválení tohoto zákona bylo jednou z podmínek pro vstup ČR do EU. Tento zákon ustavuje koordinaci a realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Vytvořil legislativní rámec pro vznik koordinačních

orgánů nezbytných pro využívání pomoci ze strukturálních fondů. Na základě § 5 tohoto zákona se pořizuje základní dokument politiky regionálního rozvoje, Strategie regionálního rozvoje. Tímto zákonem došlo k určení oblastí podpory v rámci regionálního rozvoje, mezi které patří ekonomika, lidské zdroje, infrastruktura, cestovní ruch a životní prostředí.

1.3.2 EVROPSKÁ LEGISLATIVA

Podstatným legislativním dokumentem na úrovni EU je Rozhodnutí Rady Evropské unie o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost (CSG). Tyto zásady schválené 6.10.2006 vymezují orientační rámec pro intervenci Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti v členských státech EU. Zmíněný dokument určuje strategii EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti pro programovací období 2007-2013.[52]

Cílem evropské hospodářské politiky soudržnosti je snaha o snížení strukturálních nerovností mezi regiony EU a zároveň podpora vyváženého rozvoje v celé EU, tyto cíle byly představeny již v roce 1986 a to při příležitosti přijetí důležitého dokumentu, Jednotného evropského aktu. Následně v roce 1992 byla tato politika zařazena do Smlouvy o ES.

1.3.3 STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Strategické dokumenty jsou jedním z nástrojů rozvoje regionů. Na základě platné legislativy se tvoří hierarchie strategických dokumentů sloužících k podpoře regionálního rozvoje. Na evropské úrovni se vytváří dokumenty na bázi obecných zásad Společenství. Na národní úrovni tvoří základní dokument Strategie regionálního rozvoje ČR, na který navazují další: Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Regionální programy rozvoje, Sektorové politiky, Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec. Nakonec na regionální úrovni se zpracovávají Strategie rozvoje kraje, Program rozvoje kraje a na obecní úrovni to jsou Strategie rozvoje obce a další.[37]

2 NÁSTROJE A FAKTORY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

2.1 Nástroje rozvoje regionů

Prostřednictvím nástrojů regionálního rozvoje jsou aktéři regionálního rozvoje schopni dosáhnout vytyčených cílů. V současné strategii regionální politiky pro období 2007-2013 vystupuje řada cílů, které jsou zaměřeny především následujícím směrem:

- posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky

- rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti
- životní prostředí a dostupnost
- vyvážený a harmonický rozvoj území ČR.[29]

Existuje množství pohledů a dělení nástrojů ekonomického rozvoje, nejznámějším ovšem spíše teoretickým je dělení na makroekonomické a mikroekonomické nástroje. Vhodné nástroje jsou vybírány s ohledem na cíle, kterých je nutno v daném regionu dosáhnout. Vybrané nástroje je nutno vždy používat s rozvahou a po podrobné analýze. Nástroje by měly být vždy v souladu s platnými strategiemi rozvoje území.

2.1.1 NÁSTROJE DLE MOLLEHO

Podle Molleho (1990) se tedy nástroje ekonomického, regionálního rozvoje mohou dělit na makroekonomické a mikroekonomické. Makroekonomické nástroje však nesou vzhledem ke svému použití jisté omezení. Toto omezení vyplývá z nutnosti sledování a souladu s dalšími cíli národohospodářské politiky.

Makroekonomické nástroje představuje:

- fiskální politika – regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní v podporovaných regionech,
- monetární politika – usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech,
- protekcionismus – uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech.

Z příkladů použití jednotlivých nástrojů je zřejmé, že tyto nástroje představitelé regionů mohou ovlivnit jen velmi těžko, spíše vůbec.

Mikroekonomické nástroje:

- realokace pracovních sil,
- realokace kapitálu.

Tyto nástroje se týkají přímého ovlivňování ekonomických subjektů regionů a to při jejich rozhodování a prostorové lokalizaci. Jedná se tedy o nástroje ovlivňující celý trh, jak nabídku, tak poptávku. V případě realokace pracovních sil se může jednat konkrétně např. o podpory formou finančních prostředků na získání nového bydlení, úhradu nákladů na stěhování, přepravu osob a majetku. Může se jednat i o výkup nemovitostí. Vzhledem k tomu, že lidé se v případě výběru cílového regionu pro svou migraci rozhodují především i podle jiných kritérií než je podpora tohoto rázu, je tento nástroj spíše nevyužíván.

Nejvyužívanějšími a nejfunkčnějšími nástroji jsou nástroje v rámci realokace kapitálu. Jedná se zejména o podporu přímých zahraničních investic. Mezi tyto nástroje spadají především systémy investičních pobídek, daňová zvýhodnění a subvence. V rámci regionu by se mělo především jednat o komplexní podporu a nabídku investorovi a to nejen co se týče prostor, ale i celkové nabídky služeb. Důležitá, pro úspěšné a dlouhodobé zachycení investic, je následná péče o investory.[49]

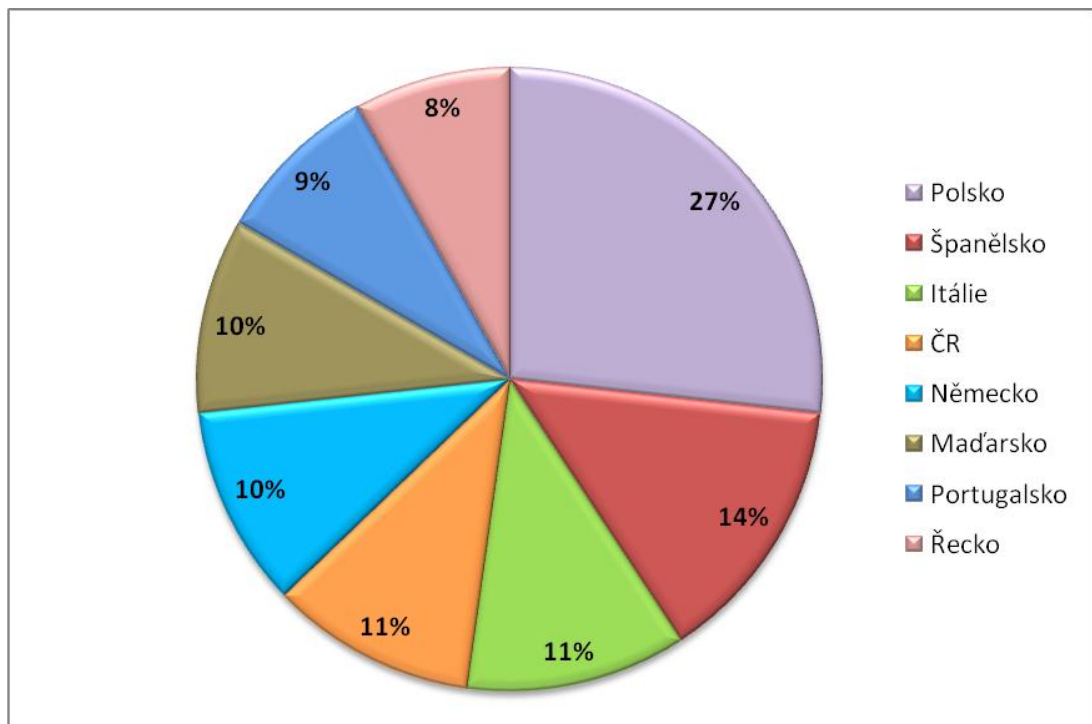
2.1.2 NÁSTROJE DLE EU

Regionální politika EU vychází z principů solidarity, tolerance pro společnou budoucnost. Již bylo řečeno, že regionální politika existuje z důvodu existence zaostávajících regionů. Regionální nerovnosti ovlivňují ekonomickou výkonnost země. Ovšem také je jasné, že určitá míra nerovnosti je žádoucí a pozitivní. Regionální politika hospodářské a sociální soudržnosti je jedním z pilířů Společenství a je cestou ke společnému trhu. Pro finanční rámec na období 2007-2013 bylo na politiku soudržnosti vyčleněno celkem 347,410 mld. Euro. Je to zatím největší soustředění zdrojů v historii regionální politiky. V tomto programovém období jsou nástroje zaměřeny především na růst, inovace a pracovní místa.

Cíle politiky soudržnosti EU 2007-2013:

- **Sbližování** (konvergence) - má za cíl urychlit sbližování nejméně vyvinutých členských států a regionů definovaných HDP na osobu menším než 75 % průměru EU;
- **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** - týká se všech ostatních regionů s cílem posílit konkurenceschopnost a přitažlivost regionů a rovněž zaměstnanost;
- **Evropská územní spolupráce** - vychází z iniciativy Interreg a podporuje přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci a je rovněž dostupná pro síť.[40]

Pro ČR jde konkrétně v programovém období 2007-2013 v rámci politiky soudržnosti podpora prostřednictvím fondů ve výši 26,7 mld. Eur. Pro porovnání slouží obrázek 1, kde jsou zachyceni hlavní příjemci podpor prostřednictvím fondů spolu s podílem z celkových 347 mld. Eur, který je jim přidělen v rámci politiky soudržnosti.

Obrázek 1: Podíl prostředků na politiky soudržnosti hlavním příjemcům v %

Zdroj: vlastní zpracování dle [40]

Z grafu je patrné, že největším příjemcem prostředků je Polsko s celými 27%, hned v závěsu ho následuje Španělsko se 14 % podílem. Česká republika je čtvrtá v pořadí, co se týče velikosti podpory směřované prostřednictvím fondů na prosazování cílů politiky soudržnosti. Na období 2007-2013 máme k dispozici celkem 26,69 mld. Eur což představuje zhruba tři čtvrtiny státního rozpočtu ČR. Podporu z EU na politiku hospodářské a sociální soudržnosti je možné čerpat ze tří hlavních fondů. V rámci strukturálních fondů jsou to Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF), třetím fondem je Fond soudržnosti. V tabulce 3 je vidět interakce mezi cíli a nástroji v podobě fondů.

Tabulka 3: Cíle a strukturální nástroje 2007-2013

Cíle	Strukturální fondy a nástroje		
	ERDF	ESF	FS
Konvergence	ERDF	ESF	FS
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF	ESF	
Evropská územní spolupráce	ERDF		

Zdroj: upraveno podle [59]

Pro cíl konvergence je možné čerpat prostředky ze všech tří zmíněných fondů, jedním z důvodů je i to, že cíl konvergence má přiděleno celkem 81,5 % prostředků určených na politiku soudržnosti. Na regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je přiděleno 16 % a na poslední cíl zbývající 2,5 % z 347 mld. Eur. Čerpání prostředků z těchto fondů je umožněno prostřednictvím vládou zpracovaného Národního strategického referenčního rámce (NSRR). Tento dokument vytváří každá členská země a je to základní programový a strategický dokument, kde země identifikuje na jaká opatření a priority chce finanční prostředky z fondů využít. Zde jsou popsány i jednotlivé operační programy a způsoby čerpání prostředků z těchto fondů. Na programové období 2007-2013 má ČR celkem 26 operačních programů. Tyto programy se dále člení na tematické operační programy, které platí pro celou ČR s výjimkou hlavního města Prahy. Regionální operační programy jsou zpracovány pro jednotlivé regiony soudržnosti opět s výjimkou hlavního města Prahy, která jediná spadá pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a má své dva vlastní operační programy. Poslední skupinou jsou programy Evropské územní spolupráce, které patří do zcela nového cíle pro toto programové období.

Nové podpůrné nástroje EU v rámci strukturální politiky fungují od zatím probíhajícího programového období. Mají za cíl zlepšit spolupráci mezi Evropskou komisí a Evropskou investiční bankou a ostatními finančními institucemi. Tyto čtyři „nové“ nástroje slouží ke zkvalitnění a účinnému využívání, řízení fondů. Dva z nich se vztahují k podpoře nástrojů finančního inženýrství (JEREMIE a JESSICA) a další dva (JASPERS a JASMINE), působí jako technické pomoci v rámci účinného řízení fondů.[43]

2.1.3 NÁSTROJE DLE WOKOUNA A KOL.

Dalším praktičtěji využitelným členěním nástrojů rozvoje regionů je členění na finanční a nefinanční nástroje.

Finanční nástroje:

- neinvestiční a investiční pobídky
- kapitálové podílnictví
- daňová zvýhodnění
- rozpočtová zvýhodnění

Nefinanční nástroje:

- administrativní

- institucionální
- věcné a jiné nefinanční nástroje.[27]

Pojetí regionální politiky ČR si doposud nevytvořilo vlastní specifické nástroje, a proto využívá standardní ekonomické a finanční nástroje. V rámci uplatňování nástrojů rozvoje regionů se v nedávné době jednalo pouze o jednosměrné nástroje. Především o podporu na straně nabídky, tedy regionální pobídky, využívání veřejných zakázek a dalších nástrojů tohoto rázu. V současné době se kromě těchto nástrojů jedná především o celkovou institucionální podporu regionálního rozvoje, jako takového. Jde o tradiční nástroj uplatňovaný prakticky ve všech členských zemích EU. Základním nástrojem pro podporu rozvoje a splnění cílů je sestavování národních a regionálních strategií rozvoje založených na analýzách daného území. Jde o sestavování dokumentů na všech úrovních státní, mezinárodní, regionální i municipální.

Veskrze uplatňovaným nástrojem ekonomického rozvoje je především infrastruktura, která je jedním z důležitých faktorů rozvoje území. Rozhodující roli samozřejmě zastávají finanční podněty, kdy se jedná o různé formy pobídek, podpor a daňových zvýhodnění. V ČR jsou využívány různé formy podpor a příspěvků na úhradu úroků, státní záruky, zvýhodněné úvěry a v menší míře než je zvykem v ostatních členských zemích se pak využívají i různé druhy dotací a grantů. Na našem území jsou velmi důležitým prvkem pro rozvojové projekty regionální rozvojové agentury. V posledních letech nabývá tento způsob podpory rozvoje velkého významu nejen u nás, ale i v ostatních členských zemích. Tuto skupinu tvoří instituce poskytující různé druhy pomoci, informací a poradenství s výrazným regionálním dopadem. Rozvojové agentury hrají důležitou roli při zvyšování konkurenceschopnosti regionů.

2.1.4 ROZVOJOVÉ AGENTURY

Ve svých počátcích vznikaly tyto organizace bez většího přispění státu, spíše živelným způsobem, především z iniciativ regionálních a místních subjektů. Zakladateli jsou zejména sdružení obcí, v několika málo případech Euroregiony či velké podniky regionu. Nejčastější právní formou je akciová společnost případně sdružení právnických osob, nebo obecně prospěšná společnost. Rozvojové agentury se ukázaly jako významný nástroj na cestě podpory regionálního rozvoje a omezování disparit regionů. Tyto agentury jsou místně vázány k určitému území a spolupodílejí se na jeho rozvoji. Jejich náplní práce je podle České asociace rozvojových agentur následující:

- budování a provozování regionálních informačních systémů, koordinovaných Centrem pro regionální rozvoj ČR,
- zajišťování prací spojených s regionálním programováním, zejména zpracování analýz, rozvojových strategií, programů a plánů,
- přípravu, koordinaci a technickou pomoc při realizaci rozvojových programů a projektů,
- výkonu funkce exekutivních jednotek rozvojových programů, financovaných z různých veřejných rozpočtů (např. státního, krajských nebo ze zahraničních programů),
- výkonu regionálních (krajských) zástupců národních rozvojových institucí (Asociace inovačního podnikání),
- dle dohody propagace ČR, krajů a jiných institucí v zahraničí,
- plnění specifických úkolů v krajích, v rámci společenské objednávky centrálních, regionálních nebo místních orgánů. [7]

Regionální rozvojové agentury bývají často důležitou institucí na cestě k provádění úspěšné regionální politiky. Toto si uvědomili i představitelé členských států a z jejich strany dochází k podpoře vzniku a fungování těchto agentur. Vzhledem k tomu je nyní úkolem pro MMR ČR finančně a organizačně podporovat tvorbu a rozvoj těchto agentur s důrazem na vytvoření sítě těchto organizací na území ČR a pokrytí všech 14 krajů.

2.2 Faktory regionálního rozvoje

Pro účinné ovlivňování regionálních disparit a pozitivního rozvoje regionů je nutné identifikovat rozhodující faktory regionálního rozvoje. Tedy faktory, které mají povzbuzující dopady na regionální rozvoj. Těchto faktorů může být řada a mohou se v čase měnit, navzájem na sebe působit a vyvíjet se. Následující výčet faktorů je uveden v rámci dokumentu Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2007-2013.

- přírodní zdroje a přírodní prostředí jako dlouhodobé determinanty regionálního rozvoje,
- hmotné faktory v podobě jejich produkčního potenciálu a infrastruktury,
- nehmotné faktory zejména inovace a schopnost jejich vytváření a šíření, dostupnost a účinné využití informační a komunikační technologie (ICT), institucionální prostředí,
- lidské zdroje s příslušnou úrovní dovedností a odborného vzdělání. [51]

Poznatky z posledních let ukazují, že faktor lidské zdroje se stává významným činitelem ovlivňujícím regionální rozvoj v postindustriálních společnostech. Strategický dokument na období 2007-2013 je v rámci ovlivňujících faktorů z velké části zaměřen na demografii, migraci, vzdělanostní strukturu obyvatel, školství, zaměstnanost, sociální strukturu a sociální integraci, sociální problémovost a sociální infrastrukturu.

2.2.1 LIDSKÉ ZDROJE

Lidské zdroje jsou v posledních letech velmi frekventovaným pojmem a to nejen v rámci regionálních politik. Tento velice účinný faktor regionálního rozvoje působí na konkurenceschopnost regionu a tím na hospodářskou úspěšnost regionu potažmo státu. Zároveň má tento faktor schopnost působit a ovlivňovat faktory ostatní. Sám je schopen vzhledem ke své velké a zároveň poměrně rychlé přizpůsobivosti reagovat na vzniklé příležitosti a odklánět případné hrozby.

Ke zkvalitňování lidských zdrojů a jejich efektivnímu využití je však třeba ostatních faktorů. Tyto faktory působí na hlavní růstový faktor lidských zdrojů stimulačně a umožňují jejich odpovídající využití.

Kvalita lidských zdrojů je často posuzována podle vzdělanostní struktury obyvatelstva a jeho vztahu k poptávce. Vzdělanost je znak konkurenceschopnosti a vyššího stupně využívání poznatků, inovací a dalších schopností. Lidé se schopností využívat nové informace a poznatky a se zásobou teoretických znalostí jsou tak v mnohem lepším postavení na trhu práce a pro region znamenají přínos.

Rozvoj lidských zdrojů je nutno ze strany regionů podporovat a v první řadě zařadit do politik rozvoje regionů. Je nutné se zaměřit na vzdělávací systém a jeho strukturu, podporovat změny ve struktuře vzdělávacího systému. V každém případě je třeba reagovat na změny ve světové ekonomice a sledovat měnící se požadavky na trhu práce a přizpůsobovat se těmto změnám. Zajímavým jevem je i přizpůsobování vzdělávacích programů regionálním potřebám. Tedy navázání vzdělávacího aparátu částečně na konkrétní region. Posléze je třeba v regionální politice rozvoje klást důraz na celoživotní vzdělávání.

2.2.2 VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE

Dalším nepostradatelným faktorem k udržení konkurenceschopnosti, jak v mezinárodním měřítku, tak na úrovni regionů je schopnost vytvářet inovativní prostředí, využívat nové poznatky. Největší množství inovací a nových poznatků samozřejmě vytváří věda a výzkum, které jsou spjaty s vysokým školstvím a investicemi do vědy a výzkumu. Věda a výzkum

spolu s lidskými zdroji jsou hlavním motorem tvorby inovací v regionu, tím pádem tvoří inovativní potenciál regionu. Pro vznik a zavádění inovací v regionu je třeba existence centra výzkumu a vývoje a dostatek kvalifikovaných lidských zdrojů.

- dopravní a telekomunikační infrastruktura a další
- přímé zahraniční investice
- ekonomická struktura

Vždy je důležitá skladba a interakce těchto dílčích faktorů pro ovlivnění konkurenceschopnosti celého regionu.[48]

3 VĚDECKOTECHNICKÉ PARKY

Vědeckotechnický park (VTP) či centrum je v podstatě zvláštní hospodářskou zónou tvořenou vysokou koncentrací především inovačních začínajících firem. Pojem jako takový je v našich podmínkách užíván od roku 1990. V rámci operačního programu Prosperita je definován takto: „VTP je subjekt orientovaný do oblasti vědy, technologie, inovačního podnikání a odborného vzdělávání, který funguje v úzké spolupráci s vysokými školami, vědeckými pracovišti a výzkumnými ústavami, přičemž má dvě základní funkce – inovační a inkubační“.

Inovační podnikání

Pokud se podíváme zpět do minulosti a zaměříme se na tempo technologických změn, zjistíme, že za posledních několik desítek let jsme se díky novým technologiím a vědním poznatkům dokázali posunout velmi daleko. Do procesu inovativních změn se zapojuje čím dál, tím více lidí. Jejich chuť po poznání, vynalézavost a fantazie je hnacím motorem inovací. Frekvence s jakou budou další a další vynálezy, technologie, postupy přicházet se bude zrychlovat i nadále. Nezadržitelný růst inovací s sebou však nese i požadavky na odpovídající vybavení, spolupráci výroby s výzkumem a celkově dobře zajištěný servis podpory celého procesu. Nejpodstatnější pro rozvoj inovací jsou lidé a informace, které mají k dispozici.

Inovační podnikání se stalo nutností a to přímo existenční, pro udržení tempa s vyspělými státy a zachování konkurenceschopnosti na trhu. Podstatou tedy je, dodávat na trh výrobky a služby s vysokou kvalitou a přidanou hodnotou, přesto však za přijatelnou cenu oproti konkurenci. Inovační podnikání je tedy souborem aktivit orientovaných na efektivní využití znalostí.

Vědeckotechnologické parky jsou základní, neopomenutelnou součástí struktury Systému inovačního podnikání v ČR. Jejich důležitým úkolem je příprava odborníků pro oblast inovačního podnikání a progresivních inovačních podniků.[55]

3.1 Typy VTP

Na celém světě existují řádově tisícovky parků, ze své podstaty se stejnými funkcemi, přesto není možné najít dva stejné. Jednotlivé vědeckotechnické parky se dají vymezit do tří hlavních typů:

- vědecký park (centrum)
- technologický park (centrum)
- podnikatelské a inovační centrum.

3.1.1 VĚDECKÉ PARKY

Vědecké parky působí v praxi pod různými názvy v závislosti na rozsahu svého předmětu činnosti. Jsou to např. vědeckovýzkumné parky, vědeckotechnologické parky a vědeckovýrobní parky. Vědecké parky představují komplex vědeckovýzkumných, projekčních, konstrukčních, výrobních a ostatních organizací, které se podílejí na inovačním podnikání, umístěných zpravidla v blízkosti vysokých škol a pracovišť Akademie věd ČR.

3.1.2 TECHNOLOGICKÉ PARKY

Působí v praxi zejména ve formě technologických center, technologických parků, technocenter, technoparku, technopolisu, apod. Nejběžnějšími typy jsou technologická centra a technologické parky, které působí v praxi propojeně, resp. v jednom areálu. Jejich hlavním posláním je zejména podpora technologického transferu a rozvoje High-tech, špičkových technologií z oblasti mikroelektroniky, komunikační techniky, biotechnologie, ekotechnologie, nových materiálů, apod.

3.1.3 PODNIKATELSKÁ A INOVAČNÍ CENTRA

Podporují především začínající podnikatele při tvorbě inovačních projektů, dále podporují start inovační firmy a její samotné podnikání, pomáhají při tvorbě inovačních příležitostí, podporují kooperaci mezi inovačními firmami, zprostředkovávají firmám přístup na mezinárodní trhy, kontakty s firmami v tuzemsku i zahraničí, zabezpečení propagace, účast na výstavách, apod. Organizují odborné semináře, kurzy, setkání firem, nabídky a poptávky

technologií. V případě, že plní rovněž podmínky charty European Business and Innovative Centre Network, hovoříme pak o BIC.[11]

V každém státu v současné době převažuje jiný typ parků. Parky vytvářejí univerzální zázemí, jako prostředí pro rozvoj, spolupráci, růst a inovace přístupivších subjektů. Celkově jsou parky zaměřeny především na malé a střední podniky. Tyto mají největší potenciál v inovačním podnikání a vývoje nových technologií. Chybí jim však většinou odpovídající finanční prostředky pro rozjezd jejich záměru a také i odpovídající zázemí a informace.

3.2 Typy parků podle způsobu financování

Vědeckotechnický park bývá samostatnou organizací, jehož právní formou může být, buď nějaká forma obchodní společnosti, tedy akciová společnost, společnost s ručením omezeným, nebo také velmi často zájmové sdružení. Dle financujícího kapitálu či převažující formy řízení (managementu) lze vědeckotechnické parky rozdělit na:

- **veřejné** - financované institucemi veřejné správy s prioritním zaměřením na ekonomický rozvoj regionu,
- **soukromé** - zakládané soukromými společnostmi s rizikovým (venture) kapitálem s cílem podílet se na inovačním podnikání firem sídlících ve VTP,
- **kombinované** - založené a financované společnými organizacemi veřejného a soukromého sektoru,
- **akademické (univerzitní)** - vznikají při univerzitách či fakultách, jsou primárně určeny k přenosu výsledků akademického výzkumu do komerční praxe.

Za vznikem podstatné části vědeckotechnických parků stojí nějaká instituce veřejného sektoru. Potom není překvapením, že 40 % VTP na celém světě je vlastněna pouze veřejným sektorem.[42]

Investiční pobídky na podporu investic do oblasti strategických služeb a technologických center jsou poskytovány na základě **Rámcového programu pro podporu technologických center a center strategických služeb**. Cílem tohoto programu je podpora přílivu progresivních nevýrobních technologií do oblasti informatiky a strategických služeb v České republice prostřednictvím zavádění nových aktivit s vysokým podílem přidané hodnoty a tvorby kvalifikovaných pracovních míst.

Garantem Rámcového programu pro podporu technologických center a center strategických služeb je Ministerstvo průmyslu a obchodu.

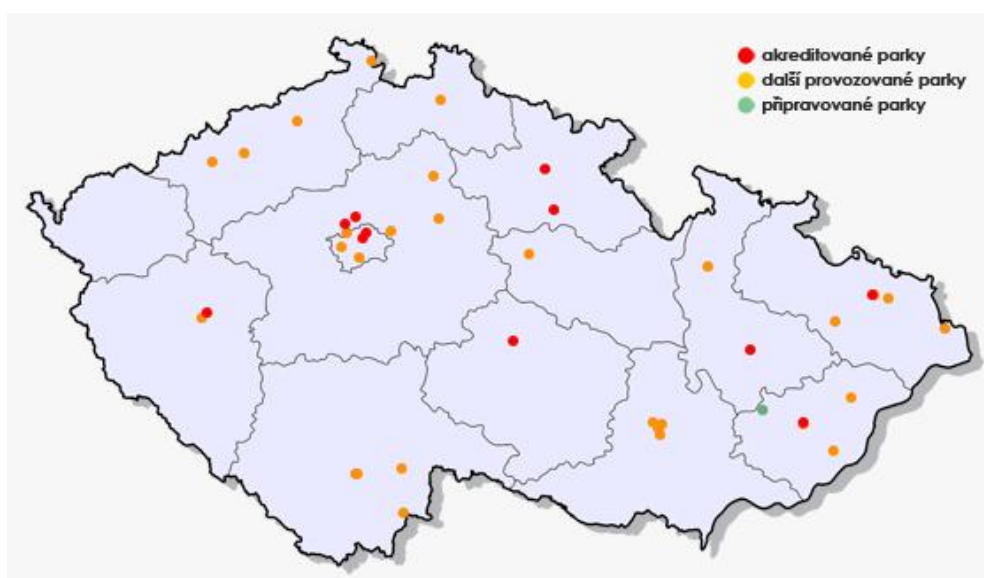
3.3 Vznik, činnost, služby, funkce a přínosy VTP

Pojem VTP je v naší praxi znám, jak již bylo uvedeno od roku 1990, o rok později zde začaly vznikat první centra. Tou dobou jich ve světě funguje na 6500. Historie prvních VTP se sleduje v USA, odkud se rozšířily dál.

3.3.1 ZALOŽENÍ A VZNIK

K zakladatelům vědeckotechnologických parků lze řadit státní a regionální orgány, vysoké školy, Akademie věd ČR, výzkumné a vývojové organizace, obchodní společnosti, obchodní, průmyslové a živnostenské komory, banky, spořitelny, pojišťovny a jiné peněžní ústavy, sdružení ustavená podle zákona č. 83/1990 Sb., hospodářské komory, sdružení a svazy, zahraniční firmy, asociace a instituce a konečně soukromý sektor. V ČR mezi nejčastější zakladatele patří vysoké školy a regionální orgány. V množství možných zakladatelů a spoluzakladatelů se tvoří vztahy, kde mohou vznikat problémy. Příčinou se stávají mnohdy nedořešené vztahy majitel – zakladatel – provozovatel. Vzniklé parky se stávají součástí regionálních rozvojových plánů a připravovaných strukturálních fondů.

V současné době na území ČR funguje celkem 44 parků z toho je pouze 11 akreditovaných. Dalších 6 je v přípravné fázi. Stav a rozmístění vědeckotechnických parků je možné vidět níže na obrázku 2. Na mapce níže je možné vidět zakreslený pouze jeden připravovaný vědeckotechnický park a to v Kroměříži ve Zlínském kraji, další dva se nacházejí v kraji Vysočina přímo v Jihlavě, jeden ve Středočeském kraji v Dobříši a dva v Jihomoravském kraji v Brně a v Milovicích.

Obrázek 2: Rozmístění VTP v ČR

Zdroj: [22]

3.3.2 Hlavní cíle VTP

- uskutečňování strukturálních změn
- podíl při uskutečňování hospodářského programu rozvoje regionu
- využití výzkumného a vývojového potenciálu
- vznik malých a středních inovačních firem
- konkurenční schopnosti výrobků
- zajišťování transferu technologií
- výchova v inovačním podnikání
- vytváření nových pracovních příležitostí
- podíl na rekvalifikaci
- podíl na vytváření inovační infrastruktury (její součástí)
- součinnosti s regionálními poradenskými a informačními centry, středisky transferu technologií
- mezinárodní spolupráce. [55]

3.3.3 Poskytované služby a činnosti

Vědeckotechnické parky jsou instituce orientované do oblasti vědy, technologie a inovačního podnikání. Svými činnostmi mohou podporovat především malé a střední podniky, začínající podnikatele v oblasti perspektivních výrob a služeb. Také se stávají prostředníkem mezi výzkumnými ústavami, školami a soukromým sektorem. Pomáhají udržovat tempo rozvoje a brání tak technickému zaostávání. Výzkum, vývoj, výroba a s tím spojené zavádění progresivních technologií vyžaduje nejen značnou kapitálovou podporu, ale také vhodné prostředí, které umožňuje ověření a realizaci inovačních záměrů.

Světová asociace vědeckých parků (IASP) definuje pojem vědeckotechnický park tímto způsobem: “Vědecký park je organizace řízená odborníky, jejímž hlavním cílem je zvyšovat bohatství společnosti prostřednictvím podpory kultury, inovací a zvyšovat konkurenceschopnost přidružených firem a znalostně založených institucí. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, vědecký park stimuluje a řídí tok znalostí a technologií mezi univerzitami, výzkumnými ústavami, podniky a trhem; park napomáhá vzniku a rozvoji inovačně založených firem prostřednictvím inkubace a zakládání spin-off firem; park společně s kvalitními prostory a zařízeními nabízí i další služby s přidanou hodnotou.”

Z toho vyplývá, že mnoho vznikajících vědeckotechnických parků zahrnuje do své struktury také podnikatelské inkubátory a centra transferu technologií. Oba tyto prvky významně podporují inovační infrastrukturu ve vyspělých ekonomikách.

Podnikatelské inkubátory

Inkubace firem je další možností podpory vzniku a rozvoje inovačního podnikání především malých a středních podniků a je důležitým faktorem pro vznik podnikatelsko-inovační sítě mezi vysokými školami, výzkumnými institucemi a samotnými podniky.[17]

Nová firma pro svůj vstup a také následné přežití na trhu kromě dobrého nápadu potřebuje kvalitní prostory a odpovídající zázemí. Pro mnoho firem je v počátcích podnikání velmi důležitá pomoc v poradenské oblasti, marketingu, účetnictví a daní. V neposlední řadě hrají důležitou roli i finanční prostředky, kterých se začínajícím firmám zvláště nedostává.

Přesná definice podnikatelského inkubátoru zní podle programu Prosperita OPPI Evropské unie následovně: „Podnikatelský inkubátor je prostředí převážně pro začínající inovativní firmy, které požívají za předem stanovených podmínek zvýhodněného nájemného a služeb poskytovaných provozovatelem inkubátoru, a které jsou schopny uplatnit svůj produkt v rozumném časovém horizontu.“[58]

Z předchozího je tedy inkubátor určitý prostor, kde začínající firma může rozběhnout svoji činnost a zároveň se dostat k velmi důležitým informacím, co se týče jejího provozu a dalšího fungování. Může zde ušetřit na vybavení kanceláří, nájemném, servisních a administrativních službách, nákladech spojených s provozní obsluhou zabezpečovacích systémů, pronájmu audiovizuální techniky nebo pevném připojení k internetu.

Každý podnikatelský inkubátor má svůj tým konzultantů, kteří mohou pomoci s tvorbou podnikatelského plánu, vyřízením formalit včetně komunikace s úřady, s dotačními tituly, s propagací a mnohými dalšími administrativními úkony. Podnikatelské inkubátory také mají blízko k regionálním strategiím rozvoje, mají vazby na CzechInvest a další podobné instituce.

Další skupinu služeb tvoří pomoc při komunikaci s institucemi a obchodními partnery, vyhledávání potenciálních dodavatelů, konkurentů a investorů, podporu při sestavování strategických dokumentů, pomoc v oblasti řízení lidských zdrojů. Spektrum nabízené péče doplňují poradenské služby, konzultace, odborné přednášky a školení pořádané pro podnikatele za účelem zvyšování jejich kvalifikace. Podnikatelské inkubátory mají většinou několik finančních zdrojů, částečně je podporuje stát, města i fondy Evropské unie. [34]

Zvýšený zájem o inkubátory přináší i velkou konkurenci. Ne každý uspěje, což je z určitého hlediska i ekonomicky neefektivní a sociálně nespravedlivé. V posledních letech zaznamenávají téměř všechny subjekty provozující tyto podnikatelské inkubátory značný převis přihlášek. Zájemci o inkubování právě jejich firmy či záměru tedy musí umět svůj nápad dobře osobně představit a obhájit. Šanci od speciální komise dostanou jen opravdu velmi dobré nápady s vysokým potenciálem. Důležitou roli tedy hraje nápad, kvalita připravené prezentace a osobní zápal pro danou věc. Pokud ovšem uvážíme i toto, je možné dojít k závěru, že inkubované firmy, tedy firmy či nápady, které jsou přijaty do podnikatelského inkubátoru, jsou natolik dobré, jejich nápady propracované a co se týče trhu perspektivní, že by pro ně nebyl problém uspět i bez pomoci takového inkubátoru. Naopak může docházet k tomu, že subjekty, které by případnou pomoc potřebovaly, a bez ní jsou životaneschopni, na ni nedosáhnou, a dochází k ještě větší regionální diverzifikaci.

V České republice existují podnikatelské inkubátory, jak samostatně, tak jako součást vědeckotechnických parků. Konečným cílem všech fungujících inkubátorů zůstává, vznik nových pracovních míst a přínos k rozvoji daného regionu potažmo státu.

Transfer technologií

Transfer technologií je obousměrný přenos know-how mezi vědecko-výzkumnými organizacemi a komerční sférou. Jedná se o zprostředkování nových technologií, znalostí či výsledků vědecké práce.[18]

Podle webu bussinessinfo.cz transfer technologií přispívá ke komerčnímu využívání výzkumných výsledků a k zavádění inovací v praxi s cílem zvyšovat konkurenceschopnost průmyslu při současném uplatňování principů udržitelného rozvoje. Důležitým mechanismem, který podporuje využívání výsledků výzkumu a vývoje (VaV) a konkurenceschopnost ekonomiky prostřednictvím zavádění inovací, je kvalitně fungující systém transferu technologií, tedy systematické a pravidelné aplikace výsledků VaV do výrobků, služeb, procesů a podnikatelských systémů a zprostředkování smluvního výzkumu. Efektivní transfer technologií představuje potenciální zdroj příjmu pro výzkumné organizace a současně zvyšuje návratnost prostředků vložených do výzkumu pro společnost. Centrum transferu technologií (CTT) je základním organizačním prvkem systému komercializace výsledků výzkumu a vývoje výzkumné organizace. V procesu transferu technologií je poměrně nezbytná existence takového centra v organizacích zabývajících se VaV, což jsou především vysoké školy (VŠ), podniky a také VTP. Technologický transfer může jednak pomoci překlenout rozdíly mezi zeměmi, odvětvími a hospodářskými subjekty, ale také vyrovnat nabídku a poptávku po výsledcích vědy a výzkumu. Nejběžnějším

způsobem transferů je zřejmě prodej licencí nebo také výzkum na zakázku, jedná se však také o nejnákladnější způsoby transferu.[63]

3.4 Kritéria pro přijetí do VTP

Jedná se o soubor propracovaných podmínek a informací, podle kterých se jednotlivé vědeckotechnické parky mohou rozhodovat o přijetí inovačních firem a dalších členů. Tento systém by měl být poměrně dobře propracovaný. Vědeckotechnické parky musí přizpůsobit své požadavky a získat takové informace, které budou relevantní pro rozhodnutí o vstupu.

V rozhodovacím procesu se klade důraz na nejrůznější hlediska:

- **Popis inovovaného výrobku či technologie**, jejichž vývoj firma připravuje pro inovační trh a jejich porovnání se známým stavem techniky. Může se tedy jednat o získání přesných obrysů projektu, skici, propočtu, funkce a principy funkčnosti.
- **Předpokládaná konkurenční schopnost na trhu**. Strategie výrobku, služby či technologie, na koho je projekt zacílen, jeho přednosti a případné nedostatky. Přehled konkurence nejen v národním měřítku a také předpokládaný obrat v prvních dvou letech.
- **Předpokládaná kalkulace nového produktu (služby)**, zejména jaké budou náklady na materiál, mzdy, subdodávky, kooperace a režie. Jaký je možné předpokládat zisk a oproti tomu, jaký je rizikový podíl. Počáteční prodejní ceny v prvním roce podnikání.
- **Marketingová a odbytová koncepce**. Umístění výrobku, služby či technologie na trzích, přičemž se počítá s regionálními, celostátními i mezinárodními trhy. Strategie průniku na tyto trhy a oslovení potencionálních zákazníků. Nalezení a určení vhodných odbytových cest.
- **Patentová situace**, pokud se v rámci projektu předpokládá ochrana výrobku či technologie je nutné zajistit patenty či průmyslové vzory.
- **Posudek experta (případně expertů)**. Jedná se zejména o posudek k technickoekonomické úrovni inovovaného výrobku či technologie.
- **Podnikatelská koncepce firmy**, kdy je vyžadován plán obratu, nákladů a finanční plán podnikání pro první dva projektované roky. Dále tato koncepce obsahuje předpoklady výdajů a příjmů včetně podílu potřebných investičních nákladů.

Výpočet potřeby kapitálu a rozvahu o financování vlastními kapitálovými zdroji, zdroji cizího kapitálu a dalšími podpůrnými prostředky.

- **Plán platební schopnosti** během prvního roku podnikání a do dosažení komerční zralosti produktu.
- **Časový plán a plán potřeby pracovníků** nezbytných pro realizaci inovačního projektu.
- **Předpokládané výdaje na konzultace** vztahující se k projektu a na zakázky třetím osobám.
- **Plán investic.** Pro zajištění potřebných prostředků pro výrobu a vývoj a následnou distribuci a fungování projektu.
- **Stručný životopis a průkazy kvalifikace.**

Jednotlivé vědeckotechnické parky si stanovují a vytvářejí svoji metodiku a kritéria pro vstup inovačních firem. Vyplývá to především z jejich poslání, kdy VTP postupují, tak aby byly plněny a realizovány cíle popřípadě projekty, se kterými byly vytvořeny. Inovační firmy a jejich projekty musí být v souladu s profilem, zaměřením a cíli centra.[55]

3.5 Organizace na podporu VTP

3.5.1 *SPOLEČNOST VĚDECKOTECHNICKÝCH PARKŮ ČR*

Společnost vědeckotechnických parků ČR vznikla 27.07.1990 a je samostatnou právnickou osobou. Jedná se o neziskovou organizaci a podle klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) je její činnost zařazena do skupiny: Činnosti ostatních organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů. Mezi tyto činnosti patří mimo jiné příprava a provoz vědeckotechnických parků nebo center, spolupráce s vědecko-výzkumnými pracovišti, regionální rozvoj, aktivní politika zaměstnanosti, zakládání inovačních firem, transfer technologií, výchova k inovačnímu podnikání, spolupráce se zahraničními partnery a další.

Činnost Společnosti vědeckotechnických parků ČR (SVTP) je financována z jejích příjmů, sdružených na společném bankovním kontu, převoditelných z roku na rok. Tyto příjmy se vytvářejí z členských příspěvků, ze subvencí, darů, dotací a vlastní činnosti. Majetek SVTP ČR tvoří hmotné statky a finanční prostředky. SVTP ČR s tímto majetkem hospodaří a do jeho výše ručí za své závazky vůči jiným subjektům. Na svoji činnost od roku 1999 obdržela od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy celkem částku přesahující 25 mil. Kč z toho největší částku více než 9,3 mil. Kč představující zhruba 37% čerpala v roce

2011. Důležité je, že členové nebo podílníci nemají žádný přednostní přístup k výzkumné infrastruktuře subjektu SVTP ČR, nebo k výsledkům, vytvořeným tímto subjektem.

Členství a akreditace do SVTP ČR

Členem se může stát pouze taková osoba či subjekt, která může přispět k rozvoji hlavní činnosti SVTP ČR, stejně jako k rozvoji činností, které jsou zaměřeny na rozvoj činnosti hlavní. Členství je individuální a kolektivní. Společnost také udílí akreditaci fungujícím parkům. V období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013 probíhá již 11. etapa této akreditace, pro kterou byla stanovena následující kritéria:

- vyřešené otázky majitel - zakladatel - provozovatel
- inkubátor malých a středních inovačních firem (minimální užitná plocha 3000 m²)
- transfer technologií (příklady minimálně 2 úspěšných transferových projektů)
- výchova k inovačnímu podnikání (formy účasti v rámci jednotlivých typů přípravy odborníků)
- kvalitní technické a poradenské služby (výčet poskytovaných služeb s jejich hodnocením)
- aktivní součást inovační infrastruktury (role VTP v rámci regionální inovační infrastruktury)
- VTP je členem SVTP ČR s uvedením této informace na webu VTP s linkem na SVTP ČR. [44]

Pokud je akreditační komisí některému subjektu akreditace schválena, je tato dočasná a je třeba ji znovu obnovovat, tím je zajištěno plnění měnících se kritérií. Společnost si také každoročně stanovuje hlavní úkoly pro následující rok. Pro rok 2013 již byly stanoveny a mezi, některé z nich patří projekt Národní síť VTP v ČR neboli elektronický katalog VTP, spolupráce s Poslaneckou sněmovnou a Senátem Parlamentu ČR v oblasti přípravy a provozování VTP v ČR jako nástroje hospodářského růstu, samozřejmě akreditace VTP, rozvoj regionální spolupráce SVTP. Dále také ve spolupráci s MPO a CzechInvest vytvářet podmínky pro přípravu a realizaci projektů VTP v rámci OPPI, zejména programu PROSPERITA II, v období 2007-2013, prezentace SVTP ČR na veletrzích, seminářích a konferencích, příprava a realizace nových projektů SVTP ČR na období od roku 2013 a nakonec také poradenská činnost členům SVTP ČR.[14]

3.5.2 ASOCIACE INOVAČNÍHO PODNIKÁNÍ

Asociace inovačního podnikání České republiky (AIP ČR) plní od 23. 6. 1993 úlohu nevládní organizace v oblasti inovačního podnikání. Od roku 2002 plní AIP ČR metodickou

a koordinační funkci při přípravě regionálních inovačních strategií a při vytváření regionální inovační infrastruktury. Na její činnosti se kromě tří zakládajících členů - Společnost vědeckotechnických parků ČR, Společnost pro podporu transferu technologií a Česká společnost pro nové materiály a technologie aktuálně podílí celkem 29 subjektů, z toho 3 zahraniční. V jejich strukturách působí cca 84 000 fyzických osob a téměř 1 100 právnických osob.[54]

Technologický profil ČR

Jedním velmi zajímavým a dlouhodobým projektem, kterým se AIP ČR zabývá za podpory MŠMT je projekt Technologický profil České republiky. Projekt vznikl v roce 1998 jako aktivita česko-německé vědeckotechnické spolupráce s oficiální podporou německého spolkového ministerstva pro vzdělávání a výzkum. Z německé strany byly přejímány dosavadní zkušenosti z již provozovaného Technologického atlasu Německa.

Jedná se tedy o databázi inovačního potenciálu České republiky a zahrnuje:

- Vysoké školy a jejich fakulty
- Pracoviště Akademie věd ČR
- Resortní výzkumné organizace
- Privátní výzkumné a vývojové organizace
- Pracoviště transferu technologií
- Vědeckotechnické parky
- Asociace, spolky a sdružení pro inovační podnikání
- Komory
- Ministerstva
- Poradenské organizace
- Regionální rozvojové agentury
- Regionální poradenská a informační centra
- Inovační firmy
- Technologické platformy
- Výzkumná centra

V databázi je možné vyhledávat podle řady různých kritérií a je neustále aktualizována a doplňována. Slouží k rychlému vyhledávání kontaktů pro spolupráci na inovačním podnikání.

Činnost AIP ČR

Hlavní činností AIP ČR je výzkum a vývoj v oblasti inovačního podnikání, tj. výzkumu, vývoje a inovací, transferu technologií, nových materiálů a technologií, vědeckotechnických parků, inovačních firem, inovačních procesů, inovační infrastruktury, inovačního potenciálu a podmínek pro fungující inovační trh, a to za respektování pravidel rámce společenství Evropské unie (rámec společenství pro státní podpory výzkumu, vývoje a inovací) a dalších obecně závazných právních předpisů. Veškerá další činnost AIP ČR je zaměřena k podpoře a rozvoji hlavní činnosti.[45]

3.5.3 TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AKADEMIE VĚD ČR (TC)

Technologické centrum AV ČR podporuje zapojení České republiky do Evropského výzkumného prostoru, připravuje analytické a koncepční studie pro výzkum a inovace, uskutečňuje mezinárodní technologický transfer a podporuje vznik a rozvoj inovačních firem. TC vzniklo v roce 1994 jako neziskové zájmové sdružení právnických osob. Členy sdružení jsou pracoviště Akademie věd ČR. TC je významným národním pracovištěm pro výzkumnou a inovační infrastrukturu a provádí orientovaný výzkum v oblasti vědy, technologií a inovací. Je zdrojem aktuálních informací o evropském výzkumu, vývoji a inovacích.

Cílem TC je:

- podporovat zapojení České republiky do Evropského výzkumného prostoru (ERA),
- připravovat analytické a koncepční studie pro výzkum a inovace,
- uskutečňovat mezinárodní technologický transfer,
- podporovat vznik a rozvoj malých inovačních firem.

Ke své činnosti a splnění cílů využívá spojení s řadou partnerů, mezi které se řadí státní správa (MŠMT, MPO, MMR) a její poradní orgány (RVVI - Rada pro výzkum, vývoj a inovace) a dále řada nadnárodních institucí (Evropská komise, UNIDO - Organizace OSN pro průmyslový rozvoj, UNDP - Rozvojový program OSN, JRC - Společné výzkumné centrum Evropské komise). Od svého založení je TC zapojeno do projektové spolupráce se stovkami domácích i zahraničních partnerů, prestižních univerzit, výzkumných organizací a soukromých podniků.[56]

3.6 Role vědeckotechnických parků v regionálním rozvoji

Důvodem existence a fungování stále většího počtu VTP center, a to nejen na území našeho státu, je stále větší potřeba zvyšování konkurenceschopnosti v současném tržním prostředí. V posledních letech vstoupilo na trh mnoho levných, ne příliš kvalitních výrobků firem z Číny, Indie, Turecka a také východní Evropy a severní Afriky. Konkurenceschopnost již nemůže být chápána pouze jako cenová, ale jako konkurence založená na neustálých inovacích, na nových formách kombinace znalostí a schopností vytvářet nové kvalitní výrobky a služby. Vědomosti jsou tedy považovány za nejstrategičtější faktor a učení za rozhodující proces z hlediska trvale udržitelné konkurenceschopnosti.[4]

V současné době globalizace je možné prakticky cokoliv přepravit kamkoliv a tedy zásadní a určující pro získání výhody je schopnost učit se a inovovat, které jsou klíčové i pro

regionální diferenciaci. Ovšem na tyto schopnosti mají vliv další faktory, které jsou už mnohem snáze ovlivnitelné. Je jimi prostředí toho daného regionu, toto prostředí představuje jednak sítě vztahů s dalšími firmami a institucemi a také daný právní, institucionální, sociální a politický rámec pro fungování organizace. Zásadní pro fungování inovační firmy a posléze VTP je kvalitní institucionální, sociální, kulturní zázemí, což nemůže nabídnout každý region.

VTP jsou tedy řešením pro udržení konkurenceschopnosti a trvalého růstu regionu, ovšem vědeckotechnický park není všespásným řešením pro ekonomické pozvednutí jakéhokoli regionu. Pro správné a dlouhodobé fungování parků, tak aby došlo k očekávaným přínosům, je třeba přítomnost několika podstatných faktorů. Daný region by měl oplývat dostatečným množstvím malých a středních podniků, dále úroveň vzdělanosti obyvatel přispívá k jeho dalšímu rozvoji a nesmí chybět na vše navazující vysoké školy.

Technologické parky poskytují důležité zázemí pro malé a střední podniky, které jsou teprve ve svých podnikatelských začátcích. Pomáhají na svět jejich inovačním nápadům a vizím, poskytují poradenskou pomoc a rady, tam kde je třeba. Jsou schopny pokrýt veškeré potřeby těchto firem a již v počátcích jejich podnikání odhalit závažné nedostatky a překážky ve strategiích a proveditelnosti jejich vizí. Malé a střední podniky oplývají vysokou flexibilitou a schopností učit se a inovovat, přicházet s neotřelými nápady a chutí je realizovat. To co jim chybí nejvíce, jsou většinou finanční prostředky a odpovídající zázemí pro rozjezd firmy. Ovšem VTP také pomáhají v transformaci již vyvíjených technologií do běžné praxe a užívání. Spoluprací a propojením s vysokými školami a vědeckými pracovišti usnadňují převod nových výsledků vědeckých výzkumů. Svojí další a již zmíněnou aktivitou tyto centra zajišťují trvalý dynamický růst regionu. Je třeba zmínit, že region také musí přispět svojí měrou. Pro přivedení nových a stávajících firem do těchto projektů je třeba poskytnout a zajistit odpovídající infrastrukturu a nadále podporovat vzdělávání a intenzivní výměnu a tok znalostí. Vzájemný tok znalostí v regionu umožňuje právě propojení a blízkost firem a také spolupráce různých aktérů a to, jak v rámci firem, tak institucí. Důležitá je tedy vzájemná komunikace mezi aktéry regionu a těmi mohou být firmy, univerzity a vzdělávací instituce, inovační centra, finanční instituce, podnikatelská sdružení, vládní agentury a další.

Ovšem je třeba vzít v potaz tyto informace i z druhé strany, rozvojem těchto už v počátcích dost perspektivních regionů, zřejmě dojde k ještě větším rozdílům, tedy pomyslné nůžky se opět začnou rozevírat. Tyto regiony a jejich ekonomická a sociální situace se stále zlepšuje oproti tomu regiony, které nemají dostatečně dobré startovní podmínky

se stále více a více hospodářky propadají. Rozdíly jsou prohlubovány a s řešením nastupuje opět politika hospodářské solidarity, kdy ve své podstatě jsou finanční prostředky získané dobře prosperujícími regiony přelity do těch méně „šťastných“, které si je ovšem ničím nemusely zasloužit. Tyto pak nejsou nijak motivovány a naopak dobře prosperující jsou odlivem prostředků zpomalovány a zaostávají v tempu růstu.

Podstatou této práce je dojít k určitému vyhodnocení, zda vědeckotechnické parky jako takové nějakým způsobem přispěly, či přispívají k rozvoji regionů České republiky. K tomuto účelu bude v následujícím textu zkoumán dopad fungování parků v Jihomoravském kraji. Vzhledem ke změně přístupu ČR k jejímu dalšímu rozvoji na začátku nového tisíciletí, bylo umožněno vzniknout Technologickým centrům a Vědeckotechnickým parkům. Některé fungují a jsou provozovány již dostatečně dlouhou dobu, pro vyhodnocení dopadů jejich provozu.

4 VTP A JIHMORAVSKÝ KRAJ

Jihomoravský kraj se svou rozlohou 719 479 ha se řadí na čtvrté místo a počtem obyvatel 1 168 tisíc na třetí místo mezi ostatními regiony České republiky. Jihomoravský region je hospodářsky velmi významný a odedávna je jeho výhodou bohatá historie, která pramení z výhodné polohy v jihovýchodní části České republiky při hranicích s Rakouskem a Slovenskem, ve středu Evropy viz na obrázku 3 níže. V rámci České republiky sousedí tento kraj s krajem Jihočeským, Vysočinou, Pardubickým, Olomouckým a Zlínským. Vzhledem k nadprůměrným přírodním předpokladům tvoří téměř 60 % celkové rozlohy kraje zemědělská půda, ovšem nezaostává ani v živočišné výrobě a v této zaujímá také jedno z předních míst. Silnou pozici v ekonomice kraje stále zaujímá tradiční průmysl. Jihomoravský kraj patří k regionům s významným ekonomickým potenciálem. Zásadní roli při rozvoji tohoto regionu hraje vzdělávání, věda a výzkum. Jihomoravský kraj má vysokou vzdělanostní úroveň obyvatelstva. [31]

Obrázek 3: Jihomoravský kraj a jeho lokalizace

Zdroj: [21]

Mezi nesporné výhody a předpoklady pro následný růst kraje patří:

- tradice průmyslového odvětví,
- příznivá geografická poloha,
- kvalifikovaná pracovní síla,
- zájem investorů,
- důležitý dopravní uzel v případě silniční, železniční a letecké dopravy,
- vědecké a výzkumné zázemí stávajících vysokých škol,
- příznivá vzdělanostní struktura
- zastoupení všech typů vysokých škol.[19]

4.1 Základní představení kraje

Jak už bylo uvedeno výše, kraj má ojedinělou strategickou polohu a mnoho dalších důležitých předpokladů pro dobrou konkurenceschopnost. Hlavním městem regionu je Brno, které je, jak centrem univerzitního vzdělávání a soudnictví, tak veletržním centrem střední Evropy s dlouholetou tradicí pořádání veletrhů, za nimiž ročně přijíždí přes jeden milión lidí z celého světa.

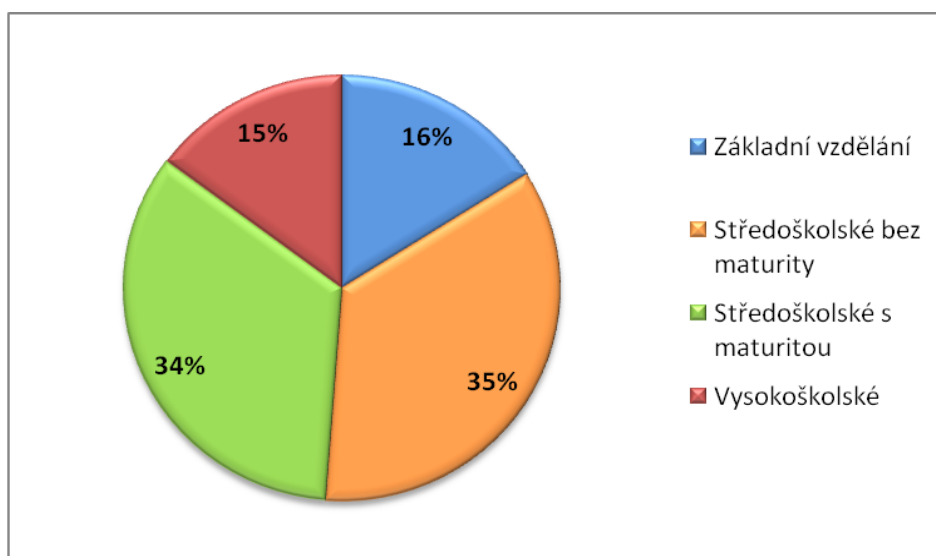
4.1.1 VZDĚLÁNÍ

V Jihomoravském kraji funguje k dnešnímu dni celkem 14 vysokých škol a v roce 2011 na nich studovalo 71 342 studentů. Vysoké školy v tomto regionu mají na svých fakultách široký záběr oborů, kterým je možné se věnovat.

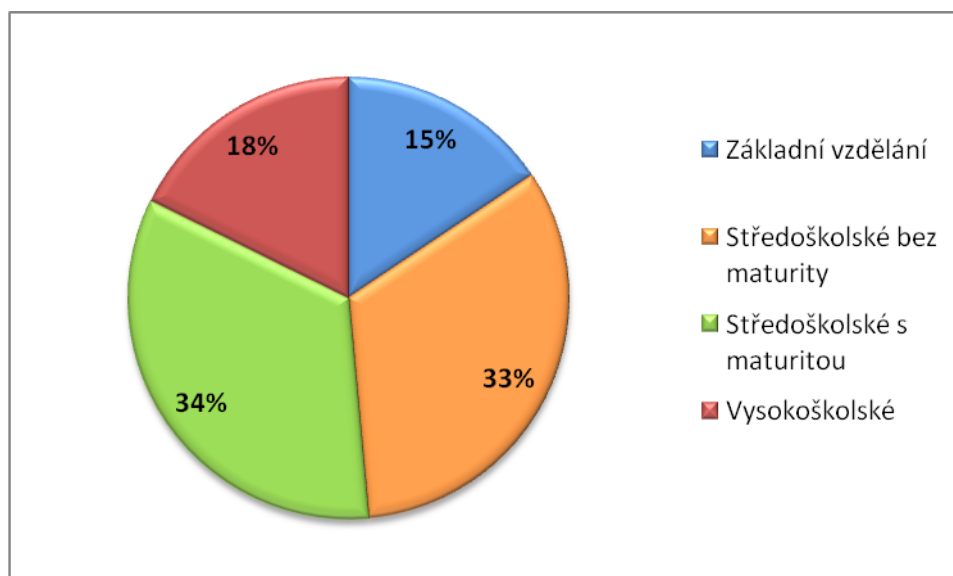
Výčet vysokých škol v Jihomoravském kraji:

- Mendelova univerzita v Brně
- Vysoké učení technické v Brně
- Masarykova univerzita
- Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
- Janáčkova akademie múzických umění v Brně
- Univerzita obrany
- Vysoká škola realitní – Institut Franka Dysona s.r.o.
- NEWTON College, a.s.
- Rašínova vysoká škola s.r.o.
- Vysoká škola Karla Engliš, a.s.
- Akademie Sting, o.p.s.
- Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o.
- Vysoká škola obchodní a hotelová, s.r.o.
- Brno International Business School (B.I.B.S., a.s.) [36]

Mezi výše uvedenými je prvních pět veřejných a jedna státní vysoká škola a dalších osm škol soukromých.

Obrázek 4: Vzdělanostní struktura obyvatel České republiky stav k roku 2011 v %

Obrázek 5: Vzdělanostní struktura v Jihomoravském kraji stav k roku 2011 v %

Zdroj: vlastní zpracování dle dat [64]

Vzhledem k tomu, že Jihomoravský kraj nabízí poměrně rozvinuté vysoké školství s rozmanitými obory, většina středoškoláků, kteří se rozhodnou pokračovat ve studiu končí na vysokých školách ve svém kraji. Z obrázků 4 a 5 je možné porovnat vzdělanostní strukturu obyvatel v ČR a v JMK. Co se týče středoškolského vzdělání ukončeného maturitní zkouškou, jsou krajové hodnoty shodné s republikovými. Významnější změny je možné najít v počtech obyvatel se základním a vysokoškolským vzděláním. V Jihomoravském kraji je možné zaznamenat menší počet lidí s pouze základním vzděláním a to o 1%. Celorepublikově je zajímavější výsledek počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, kde má Jihomoravský kraj o 3% větší podíl obyvatel s tímto vzděláním než je tomu v rámci republiky. Pravděpodobným důvodem je velký počet kvalitních vysokých škol s dlouholetou tradicí, které svým studentům nabízejí obory s uplatněním přímo v daném kraji a také propojení s praxí již během studia.

V roce 2012 studovalo ve všech formách studia a typech studijních programů na veřejných a soukromých školách v Brně 78 659 studentů. Počet za město Brno není kompletní, nebyl započten počet studentů státní Univerzity obrany v Brně. Pouze jedna VŠ se nachází mimo Brno a to Soukromá vysoká škola ekonomická ve Znojmě a tam v roce 2012 studovalo 660 studentů. Dá se však říci, že počty studentů v průběhu roku rostou rychleji mimo město Brno než je tomu v Brně. Počet studentů mimo metropoli Brno se od roku 2001 ztrojnásobil. Oproti tomu počty studentů na VŠ se sídlem v Brně se od roku 2001 zvětšily dvakrát a objevilo se celkem pět nových soukromých vysokých škol.

4.1.2 VĚDECKOVÝZKUMNÝ POTENCIÁL

V rámci regionální inovační strategie se kraj snaží o podporu vědeckovýzkumných pracovišť a především vědeckých pracovníků, jak domácích, tak zahraničních. Nabízí podporu při začátkách podnikání, provádí takové činnosti, aby ztrahativnila svůj region pro vědecké pracovníky, jejich projekty a napomáhá spolupráci s firmami a zapojuje se do mezinárodních projektů. Intenzivně také podporuje snahu přenášet výsledky výzkumu do praxe a spolupráci univerzit s firmami. Na území kraje je provozováno hned několik pracovišť Akademie věd ČR například Biofyzikální ústav, Ústav analytické chemie, Ústav biologie obratlovců, Ústav fyziky materiálů a také Ústav přístrojové techniky a mnoho dalších pracovišť pro výzkum a vývoj nových technologií, jejich patentování a certifikace. Neopomenutelnou roli hrají samozřejmě univerzity.

CEITEC

Důležitým projektem evropského významu, který je v současnosti budován na území Jihomoravského kraje, a který bude pro kraj znamenat další významné plusy, je projekt CEITEC. Ceitec – Central European Institute of Technology (česky Středoevropský technologický institut) je projekt výstavby výzkumného centra, které v Brně společně připravují místní univerzity a výzkumná pracoviště (Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně, Mendlova univerzita v Brně, Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, Ústav přístrojové techniky Akademie Věd, Ústav fyziky materiálů Akademie věd, Výzkumný ústav veterinárního lékařství).

Projekt vznikl především proto, aby vhodnými mechanismy napomohl současnému základnímu a aplikačnímu výzkumu lokalizovanému v Jihomoravském kraji dosáhnout špičkové úrovně. Přispěje ke koncentraci vědecko-výzkumných kapacit v České republice a současně upevní vazbu české vědy na zahraniční instituce a podniky. S výstavbou se počítá v letech 2010 až 2013, přičemž fungovat by mělo centrum od roku 2015. Plánuje se zde zaměstnat až 800 výzkumných pracovníků.[5]

CEITEC se stane významným evropským centrem vědy a vzdělanosti. Projekt přispěje ke koncentraci vědecko-výzkumných kapacit v České republice, a současně upevní vazbu české vědy na špičkové zahraniční výzkumné instituce a podniky. V rámci projektů výzkumné spolupráce a společného technologického vývoje dojde k vytváření a udržování kvalitních vztahů s předními zahraničními vědecko-výzkumnými institucemi. Intenzivnější spolupráce přinese výrazné pozitivní dopady jak pro Brno a Jihomoravský kraj, tak pro celý evropský výzkumný prostor.[6]

4.1.3 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Výhodou kraje je vynikající dopravní dostupnost a strategická poloha na křižovatce transevropských silničních a železničních dálkových tras, které jsou důležitými tepnami spojujícími západní Evropu s východní, a severní s jižní. Brněnskou metropoli a s ní kraj protínají dvě dálniční sítě a hned několik rychlostních komunikací, které doplňuje brněnský městský okruh. Železniční sítí je možné se pohodlně dopravit, jak do Rakouska, Slovenska, tak i Německa a Polska. Letiště Brno-Tuřany se v počtu odbavených cestujících a zboží dlouhodobě pohybuje na druhém místě mezi letišti v ČR. Po celý rok jsou odbavovány vnitrostátní a mezinárodní pravidelné linky. Brno má přímé letecké spojení do Velké Británie, Ruské federace, Itálie a Španělska.[68]

Městský okruh

V rámci zkvalitňování dopravní infrastruktury běží nebo se v budoucnu plánuje hned několik významných projektů. Jedním z nich je vybudování velkého městského okruhu. Velký městský okruh Brno bude po svém kompletním dobudování nejdůležitějším prvkem silniční části dopravního systému města Brna. Okruh, procházející městskými částmi mimo centrum města, bude směrově dělenou víceproudou komunikací rychlostního typu. Umožní rychlý a plynulý přesun automobilů z jedné strany města na druhou a odstraní neúnosnou dopravní zátěž řady hlavních ulic. Přesné napojení kompletního velkého městského okruhu na dálniční okruh je zobrazeno v příloze „C“ této práce.[30]

R52

Navazujícím projektem je dlouhodobě plánovaná rychlostní komunikace R52. Rychlostní silnice R52 spojí jižní Moravu s Evropou. Část R52 je hotová již delší dobu. V roce 1996 byl otevřen úsek Rajhrad – Pohořelice, který všem obcím v okolí přinesl výbornou dopravní obslužnost. Od té doby R52 využívají nejenom místní občané, ale i tuzemští a zahraniční návštěvníci atraktivních míst regionu.

Nová kapitola v historii R52 se začíná psát v současné době. Celá řada studií doporučila pokračování rychlostní silnice ve směru na Mikulov. Tři nové stavby, od Pohořelic k obci Ivaň, odtud do Perné a z Perné do Mikulova, plynule navážou na novou rakouskou dálnici A5 a obnoví spojení evropských měst z dob Jantarové stezky. Spojí Brno s Vídní, a jižní Moravu s Evropou. A podobně jako v minulosti přinesou užitek i lidem v jejím okolí.[41]

EUROPOINT Brno

Dalším neméně významným projektem co se týče dopravní obslužnosti je projekt EUROPOINT Brno. Projekt Europoint Brno má zásadním způsobem zlepšit dopravní dostupnost Brna. Probíhající přestavba železničního uzlu Brno je součástí širšího vládního programu modernizace rozhodujících železničních uzlů a stanic v trasách tranzitních koridorů, který patří k aktuálním investičním prioritám v rozvoji železniční dopravy v České republice. Brněnský železniční uzel je po Praze druhý nejdůležitější na železniční síti naší republiky. Jeho cílem je modernizovat tratě pro průjezd vlaků městem a zajistit kvalitní napojení vlakové dopravy na evropské multimodální, tedy víceúčelové koridory. Brno se tak stane významným mezinárodním dopravním uzlem splňujícím standardy pro evropské metropole. Projekt Europoint Brno zároveň přispěje k rozvoji centrální části města, kde vznikne nová plnohodnotná čtvrť Jižní centrum. Nabídne veřejnosti bydlení i ubytování, možnosti pro nákupy a služby, příležitosti pro trávení volného času a hlavně také nová pracovní místa.[10]

4.2 Vědeckotechnické parky na území Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj patří k regionům s výrazným ekonomickým potenciálem. Zejména v posledních letech roste počet podnikatelských subjektů v oblasti počítačové technologie, telekomunikací, vývoje softwaru a ostatních hi-tech oborů. Jihomoravský kraj výrazně podporuje rozvoj technologických a biotechnologických inkubátorů určených pro začínající firmy. Na nadprůměrné vzdělanostní úrovni obyvatel v kraji má podíl kvalitní systém vysokého školství.

Celkově na území kraje k dnešnímu datu působí či v dohledné době začne působit sedm parků. Pět z nich již nějakou dobu svoji činnost provozuje a dva jsou v přípravné fázi, kdy v současné době dochází k výstavbě areálů. Úplně první technologický park na území kraje byl otevřen a začal fungovat zhruba před 17 lety a od té doby je stále v provozu. Všechny parky na území kraje jsou členy Společnosti vědeckotechnických parků avšak ani jeden nemá akreditaci.

4.2.1 BIC BRNO

BIC Brno vzniklo jako součást evropské sítě podnikatelských a inovačních center EBN v Evropě. BIC Brno v době své působnosti zřídilo, vybavilo a finančně podpořilo provoz několika inkubátorů ve městech Brno, Zlín, Kroměříž a Třebíč. BIC Brno se v současnosti zabývá poradenskou činností, vytvářením klastrů a technologických platforem, přeshraniční spoluprací a účastní se národních a mezinárodních projektů a provozuje podpůrné činnosti

inovačním firmám formou virtuálního parku. Je řešitelem a koordinátorem výzkumných a inovačních projektů na úrovni národních a mezinárodních projektů. Celkový počet působících firem je 106 a vědeckých pracovníků 1 458.[16]

BIC Brno působí v České republice již 17 let a za tuto dobu odstartovalo v 10 realizovaných inkubátorech 126 inovačních firem. Spolupráce byla navázána s více než 430 firmami. Také úzce spolupracuje s vědeckými pracovníky, kteří působí nejen na brněnských univerzitách s cílem uplatňování jejich odborných poznatků v běžné praxi.

Hlavní činností BIC Brno je aktivní poradenství firmám, které mají zájem o účast v programech a spolupráci. Smyslem poskytovaných služeb je úspora času managementu firem, snaha najít rychlé racionální řešení, spolupráce na řešení problémů firem formou konzultací, příprava rozhodování o dalším rozvoji firmy a zejména zajištění rozvoje. Podstatná je také účast v projektech včetně hledání partnerů pro spolupráci mezi firmami a výzkumu.[23]

4.2.2 BIC BRNO, PODNIKATELSKÉ A INOVAČNÍ CENTRUM

Je dalším přírůstkem BIC Family a je také připravovaným novým parkem. Podnikatelské a inovační centrum se službami 157 externím firmám. Člen Evropské sítě podnikatelských a inovačních center EBN Brusel a člen Českého národního komitétu EBN a Společnosti vědeckotechnických parků. Firmám poskytuje služby v rámci programu na podporu podnikání a inovací, které jsou součástí národního systému na podporu inovačního podnikání a mezinárodních programů EU.

Centrum je součástí systému podpory mezinárodní spolupráce v účasti výzkumných organizací a univerzit a jejich partnerské spolupráce s firmami v mezinárodních i národních programech. Aktivně se účastní mezinárodních projektů jako spolupracující organizace. Součástí aktivit je řešení národních výzkumných projektů z oblasti přenosu poznatků z výzkumu do praxe a naopak podnětů praxe do výzkumu. Součástí systému podpory podnikání je pomoc při formování podnikatelské strategie, jejíž součástí je systém vyhledávání partnerů pro účast v národních a mezinárodních projektech.[16]

4.2.3 JIC – JIHMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM

JIC vzniklo v roce 2003 jako zájmové sdružení právnických osob. Členy tohoto sdružení jsou Jihomoravský kraj, Statutární město Brno, Mendelova univerzita v Brně, Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně a Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně. Jihomoravské inovační centrum pomáhá inovačním firmám, studentům s originálními nápady,

výzkumným pracovníkům i vynálezčům realizovat jejich dobré nápady. Podporuje spolupráci mezi průmyslem a výzkumnými pracovišti a tím přispívá k uplatňování výsledků výzkumu v praxi. Cílem JIC je vytvářet prostředí pro snadnější inovační podnikání na jižní Moravě.

V roce 2011 se potvrdilo, že svou činnost park vyvíjí správným směrem, protože se mu dostalo významného mezinárodního uznání. Innovation Park JIC získal 3. místo v mezinárodní soutěži The Best Incubator Award v kategorii Nejlepší mezinárodně zapojený inkubátor za rok 2011. Vzhledem k tomu, že vítěz této kategorie hospodaří s rozpočtem 96 mil. dolarů a JIC s 2,8 mil. dolary (55 mil. korun) znamená to pro celý tým velké povzbuzení do budoucna a zároveň potvrzení toho, že svou práci dělají správně.[32]

4.2.4 VĚDECKOTECHNICKÝ PARK BRNO – JIH

Cílem založení Podnikatelského inkubátoru Brno – Jih je podpora vzniku nových firem (tzv. start-up) a vytvoření kvalitních a dostupných podmínek pro rozvoj podnikání s inovačním potenciálem. Nabízené komplexní služby umožní firmám v inkubátoru výraznou úsporu času a nákladů v počáteční fázi rozvoje. Zajištění kontaktů, know-how a poradenských služeb pomůže firmám při vstupu a prosazení svých výrobků a služeb v praxi. Tento inkubátor je v provozu od roku 2007, provozován je Výzkumným ústavem stavebních hmot a.s. Mezi partnery potom patří Statutární město Brno, VUT a JIC. V prostorách parku se zatím usídlilo 13 firem. V rámci parku funguje také školicí středisko, které je především zaměřeno na stavebnictví a zpracování odpadu. Cílem Školicího střediska Brno-Jih je zvyšovat kvalifikaci a odbornost zejména představitelů a zaměstnanců Výzkumného ústavu stavebních hmot a.s., firem působících v oboru stavebnictví v Jihomoravském regionu, a inovativních firem působících v Podnikatelském inkubátoru Brno-Jih. [33]

4.2.5 STŘEDISKO ROZVOJE IT OLLI

Středisko Rozvoje inovačních technologií, kde je zřizovatelem, majitelem i provozovatelem společnost OLLI spol. s.r.o. působí od roku 2002. Za výhodných podmínek jsou poskytovány kancelářské, výrobní a nevýrobní prostory. Středisko poskytuje komplexní služby, včetně zabezpečení servisu a ostrahy 24 hodin denně, 7 dnů v týdnu. Dále poskytuje služby v oblasti světelné techniky, včetně fotometrické laboratoře. K dispozici je moderní technologie na opracování plechu a poradenská činnost. Firmy mohou využít i prostory pro technologicky náročnější činnosti. V areálu již působí 15 firem a 43 pracovníků.[53]

4.2.6 *TECHNOLOGICKÝ INKUBÁTOR VUT A TI2 V BRNĚ*

Jak napovídá název, tak majitelem tohoto parku je Vysoké učení technické v Brně. Park funguje od roku 2003 a založily jej Jihomoravský kraj, Statutární město Brno, Masarykova univerzita, VUT, Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně a Mendelova univerzita v Brně. Ovšem provozovatelem je JIC.[57]

4.2.7 *VTP AT MILOVICE, O.P.S.*

Poslední z parků je připravovaný vědeckotechnický park s harmonogramem výstavby v letech 2012 – 2014.

Vědeckotechnický park Milovice poskytne zázemí pro komerční výzkumné aktivity a prostor pro spolupráci mezi vědeckým a podnikatelským sektorem. Stěžejní oblastí zájmu VTP Milovice je zejména výzkum a vývoj v oblasti strojírenství (především automobilový průmysl) a udržitelné energetiky (s důrazem na úspory a efektivní využívání energií). Mezi hlavní technologie lokalizované v rámci VTP patří aerodynamický tunel a související laboratorní zázemí. Cílem projektu je vybudování kompletní infrastruktury vědeckotechnického parku včetně špičkových laboratoří za účelem podpory a rozvoje malého a středního inovačního podnikání zejména v oblastech aerodynamiky, termodynamiky, snižování energetické náročnosti a efektivnějšího využívání energií, elektromobility, regulačních systémů, komunikačních sítí a dopravní telematiky. V rámci projektu bude zajištěn provoz vědeckotechnického parku, podnikatelského inkubátoru a centra pro transfer technologií. Součástí projektu je také vzdělávací sekce.

Společný projekt Energoklastru a Českého vysokého učení technického v Praze, realizovaný za podpory ostatních členů klastru a dalších partnerů, je spolufinancován z dotace Operačního programu Podnikání a inovace poskytnuté Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. Energoklastr byl založen v roce 2009 předními technickými univerzitami za účelem společných výzkumných projektů v oblasti energetiky a automobilového průmyslu. Celková investice do revitalizace prostoru a výstavby parku by měla přesáhnout částku 500 milionů korun. Investice je vysoká především proto, že park vzniká na území bývalého vojenského prostoru, který nese významnou ekologickou zátěž. Stále jsou zde kontaminovány spodní vody a v celé oblasti je nutné provádět kompletní pyrotechnický průzkum. K zahájení výstavby dojde ještě v průběhu letošního roku. Již nyní jsou k dispozici první vizualizace budoucího komplexu.[62]

5 DOPADY FUNGOVÁNÍ VTP DO ŽIVOTA REGIONU V PRŮBĚHU JEDNÉ DEKÁDY

Pro zjištění, posouzení a zhodnocení dopadů fungování vědeckotechnických parků ve vybraném regionu poslouží analýza stavu zvolených veličin před 10 lety a dnes. Zkoumané faktory jsou zařazeny do několika hlavních tematických oblastí.

5.1 Ekonomický výkon

Důležitou složkou pro posuzování ekonomické aktivity kraje ale i státu je počet ekonomických subjektů a jejich vývoj v čase. Veškeré údaje o počtech, typech a činnostech těchto subjektů je v České republice možné zjistit z údajů registru ekonomických subjektů (RES), kde se evidují všechny právnické osoby, organizační složky státu a všechny fyzické osoby s postavením podnikatele.

5.1.1 EKONOMICKÉ SUBJEKTY V KRAJI

Počet ekonomických subjektů vykazuje trvale rostoucí tendenci a na konci roku 2000 se v ČR přehoupl přes hranici 2 milionů, zatímco na konci roku 2011 už bylo ekonomických subjektů na našem území přes 2,7 milionu. Vývoj počtu ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji v podstatě kopíruje jejich vývoj v republice. Míra růstu se v Jihomoravském kraji mezi roky 2000 a 2003 pohybovala od 3-5%, kdy mezi roky 2002 a 2003 byla zaznamenána rekordní míra růstu a to 5,2%. Ovšem hned v nadcházejícím roce 2004 klesla na 0,5% a od následujícího roku se opět zvyšuje až do období mezi roky 2008 - 2009, kdy na rozdíl od republiky v Jihomoravském kraji nabrala míra růstu záporných hodnot a došlo tak vlivem hospodářské krize k úbytku subjektů. Hned v následujícím roce se ale míra růstu vyšplhala opět nad republikovou a to na 2,9%. Další vývoj už není natolik optimistický, od roku 2010 míra růstu trvale už dvě období klesá, a mezi roky 2011 a 2012 dosáhla už jen 1,08% a to je oproti předchozímu roku pokles o 1,7%.

Nejvyšším procentem se na vysokém počtu ekonomických subjektů podílejí převážně fyzické osoby podnikatelé. V roce 2001 byl jejich podíl na celkovém počtu ekonomických subjektů okolo 81%, v roce 2011 je to už 73%. Podíl živnostníků klesá od roku 2001, jediný nárůst byl zaznamenán v roce 2009, avšak v následujících letech se jejich podíl opět snižuje.

Oproti tomu podíl právnických osob kontinuálně roste, z 18% v roce 2001 se dostal na 26% v roce 2011. Zvyšuje se také počet družstev, od roku 2001 do roku 2011 se jejich počet více než zdvojnásobil. Přesný opak ve vývoji zastihl státní podniky, kdy se za stejné

období jejich počet zmenšil více než o polovinu. Za období 2001 až 2011 došlo k opravdu velmi výraznému poklesu počtu samostatně hospodařících rolníků na území kraje. Jejich podíl na celkovém počtu ekonomických subjektů v kraji ještě v roce 2001 byl okolo 6%, v roce 2011 už jejich podíl dosahuje sotva 1,5%. Došlo ke změně, respektive zrušení zákona o soukromém podnikání občanů a jeho nahrazení zákonem o zemědělství, kdy je status samostatně hospodařícího rolníka nahrazen pojmem zemědělský podnikatel. Původní status zanikl v průběhu roku 2009 a do té doby bylo nutno podat žádost o status nový.

Podstatnou část ekonomické základny kraje tvoří firmy, které zaměstnávají velmi malý počet zaměstnanců nebo nemají žádné. Počet těchto subjektů v průběhu let narůstá a z 84% v roce 2001 se v roce 2012 dostal jejich podíl už na 88,7% ekonomických subjektů. Můžeme tedy říci, že v průběhu let narůstá aktivita podniků bez zaměstnanců a naopak stále více ubývá malých a středních podniků, které však mají velkou sílu ovlivnit hospodářskou situaci kraje. Tyto MSP jsou vysoce konkurenceschopné z pohledu, jak národního, tak mezinárodního. Jsou navázány na region a velice dobře znají své podnikatelské prostředí. Počet podniků, které jsou schopny ovlivňovat hospodářskou situaci v kraji, klesá tedy i vlivem ubývání MSP. Jejich podíl na počtu ekonomických subjektů v kraji je již méně než 2,5%.

Téměř polovina všech velkých podniků, ale v součtu všech ekonomických subjektů v kraji se nachází na území Brna a jeho okolí.

Průmyslová báze kraje (okolí města Brna a Blanska) byla tradiční zónou pro strojírenský průmysl, jehož význam i podíl na zaměstnanosti v současné době klesá. Největší nárůst průmyslových podniků byl zaznamenán mezi roky 2001 a 2002 a to o 9%, naopak velký úbytek průmyslových podniků nastal mezi roky 2008 - 2009, kdy došlo k zániku 12% podniků.

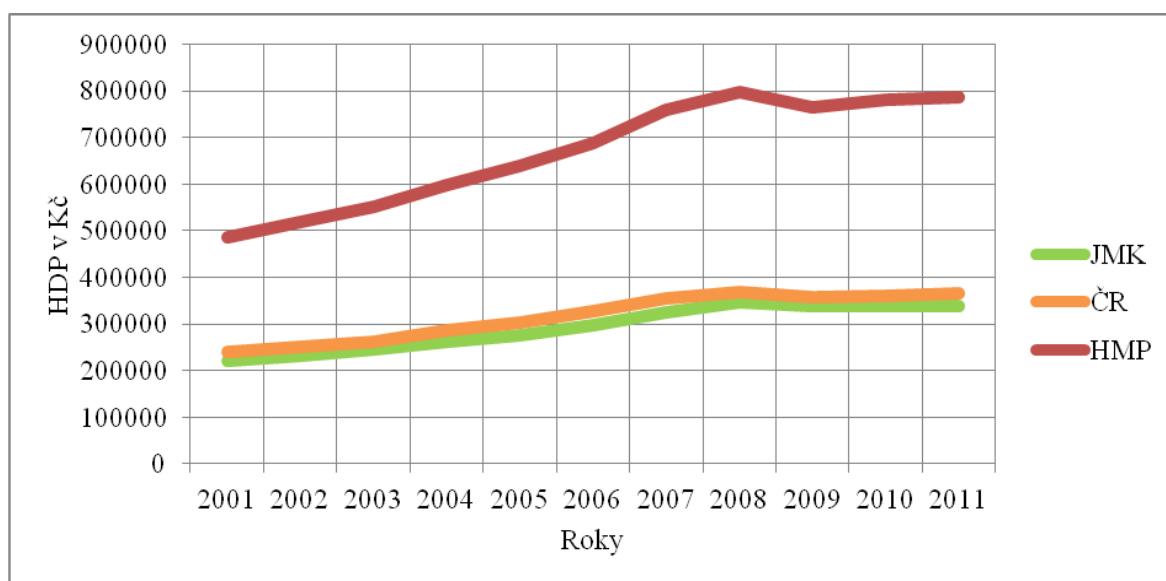
Zemědělská tradice má velmi silné kořeny v jižní části kraje, zemědělství zde zaměstnává výraznou část obyvatelstva. V posledních letech je zde patrný významný pokles počtu samostatně hospodařících rolníků, pokles o 2,5 % ročně. Celkově dochází k úbytku pracovních míst v tomto odvětví.

Obrovský propad zaznamenalo především stavebnictví, kdy v roce 2001 působilo v kraji 276 stavebních podniků, v roce 2011 jich je už pouze 79. Obrovský propad nastal v letech 2005 a 2006, kdy skončilo svou činnost přes 200 podniků, což mělo samozřejmě vliv i na zaměstnanost v tomto odvětví.

Jihomoravský kraj má ze všech krajů České republiky (kromě hlavního města Prahy 83 %) největší zastoupení subjektů v terciární sféře (51 %).

5.1.2 HDP A HPH

Regionální hrubý domácí produkt (HDP) Jihomoravského kraje v roce 2000 činil 231 366 mil. Kč, což po přepočtení na jednoho obyvatele vycházelo na 203 544 Kč. Následný vývoj probíhal uspokojivě a až do roku 2008 docházelo k meziročním nárůstům oproti předchozímu období mezi 1,7 až 6,8 %. Od roku 2003 do roku 2007 se růst HDP zrychloval a tím se rychleji vyvíjela a zlepšovala ekonomika kraje. Ekonomický růst se začal zpomalovat vlivem nastupující ekonomické krize v roce 2008 a v roce 2009 došlo k propadu ekonomiky. V rámci České republiky pokleslo meziročně HDP o 4,5% v Jihomoravském kraji došlo k poklesu o 3,9%. Hned v následujících letech došlo k oživení a HDP začíná pomalu a jistě růst. V roce 2011 činil růst HDP v Jihomoravském kraji 2,4%, zatímco HDP ČR v roce 2011 rostlo jen o 1,9% oproti předchozímu roku. V roce 2011 činí regionální HDP 396 083 mil. Kč oproti roku 2000 je hodnota HDP vyšší o 164 717 mil. Kč. Zajímavější je porovnání s rokem 2008, kdy je HDP v roce 2011 nižší o 1 249 mil. Kč. Jak je vidět HDP se stále ještě nevrátilo na svou předkrizovou dráhu. Data týkající se HDP a hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji, ze kterých bylo čerpáno, je možné najít v příloze „D“.

Obrázek 6: Vývoj HDP na obyvatele v běžných cenách

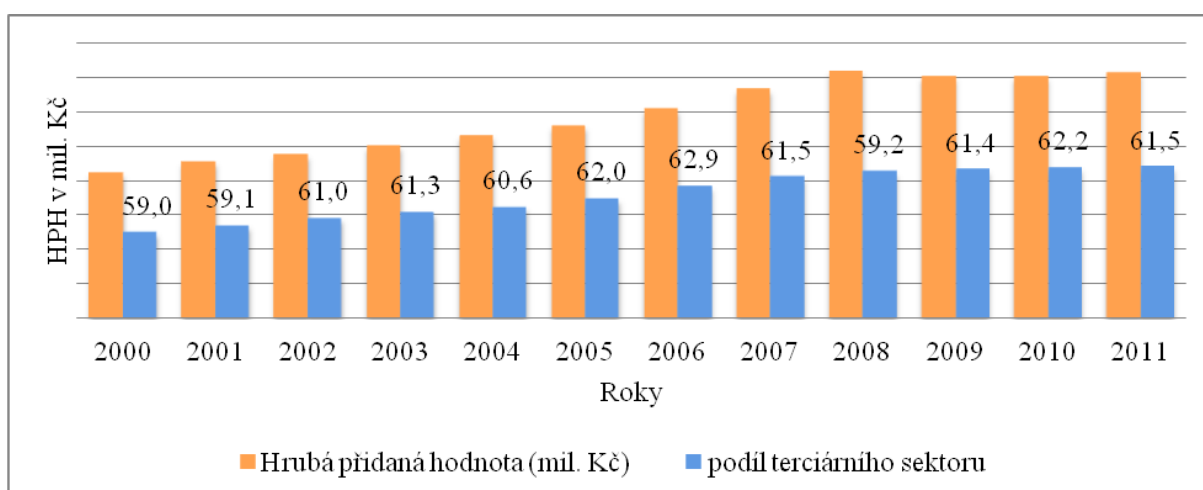
Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Důležitým ukazatelem pro mezinárodní srovnání je HDP na obyvatele. Na obrázku 6 výše je vidět, že vytvořená hodnota HDP v přepočtu na obyvatele v celém sledovaném období v běžných cenách postupně vzrůstala. Výjimku tvoří propad mezi roky 2008 a 2009. Vyobrazený průběh za kraj Jihomoravský se nachází pod průměrem ČR. Republikový průměr

je dlouhodobě podporován vysokou ekonomickou úrovní hlavního města Prahy, která způsobuje, že všechny ostatní kraje se nacházejí vždy pod republikovým průměrem.

Do roku 2011 nevstupovaly kraje za stejných podmínek. Územní disparity se prohloubily v souvislosti se zpomalením ekonomického růstu již v roce 2008. V roce 2009, kdy se nejvýrazněji projevil ekonomický pokles, se meziročně snížil objem hrubého domácího produktu (ve srovnatelných cenách) ve všech krajích. V roce 2010 pokles dále pokračoval v Karlovarském kraji, v ostatních krajích již došlo k nárůstu. Nejrychleji se tradičně vzpamatovala Praha, Středočeský kraj a hned v závěsu právě kraj Jihomoravský. Dopady do sociální oblasti byly v roce 2010 patrné ve většině krajů. Prozatím známé výsledky hovoří o postupném zlepšování a probuzení ekonomiky, ovšem regionální rozdíly zůstávají ve své podstatě nijak zásadně nezměněny.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2010 objemu 349,3 mld. Kč běžných cen. Ve srovnání s rokem 2009 to byla téměř stejná hodnota (resp. o 22,9 mil. Kč vyšší), proti roku 2008 to však bylo o 10,0 mld. Kč méně (o 2,8 %).

Obrázek 7: Vývoj podílu sektoru služeb na HPH

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

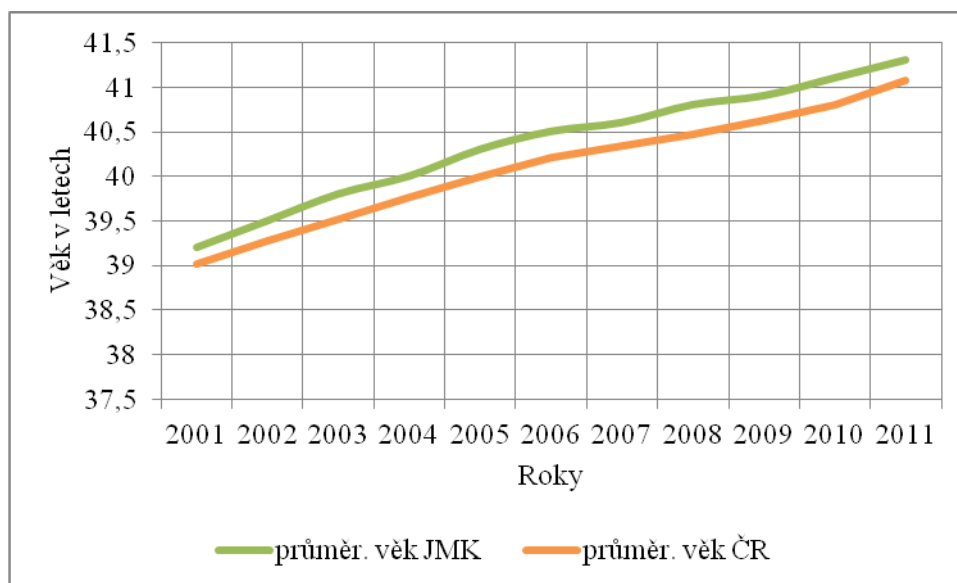
Ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství. Zvyšující se podíl terciárního sektoru na hrubé přidané hodnotě je jasně vidět na obrázku 7. Primární sektor, jenž zahrnuje zemědělství, myslivost, lesní hospodářství a rybolov, je zastoupen nejméně, ještě v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,28 %, v roce 2010 tento podíl poklesl na 1,82 %. Podíl sekundárního sektoru (zahrnuje dobývání nerostných surovin, průmysl celkem a stavebnictví) v roce 2010 činil 37,83 %, proti roku 1995 poklesl pouze o 0,10 bodu. Do terciárního sektoru patří oblast služeb, obchod, ubytování, stravování, doprava,

podnikatelská činnost, veřejná správa, vzdělávání, zdravotnictví atd. Na HPH se v roce 2010 podílel 62,2 %, což bylo proti roku 2000 o 3,20% bodu více. V roce 2011 se podíl terciárního sektoru na HPH snížil na 61,5% (úbytek o 0,7%) a přiblížil se tak hodnotě z roku 2009. V průběhu času zůstává stabilní jediný sekundární sektor.[67]

Rok 2008 byl rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 došlo sice k meziročnímu nárůstu, ovšem u většiny ukazatelů nebylo dosaženo předkrizových hodnot.

5.2 Pracovní síla

Jihomoravský kraj je podle údajů k 26. 03. 2011 v pořadí čtvrtým nejlidnatějším krajem v ČR. Směřování současného populačního vývoje České republiky je určováno již od roku 1994, kdy poprvé došlo k celkovému úbytku obyvatel. V roce 1994 se jednalo pouze o stovky obyvatel, okolo roku 2000 už mluvíme o tisících ročně. Poslední pokles počtu populace byl zaznamenán v roce 2003. Příčinou bylo do budoucna přetrvávající snižování porodnosti. Od devadesátých let se tento problém dále prohlubuje a spolu se zvyšujícím se věkem dožití dochází k celoevropskému fenoménu stárnutí populace.

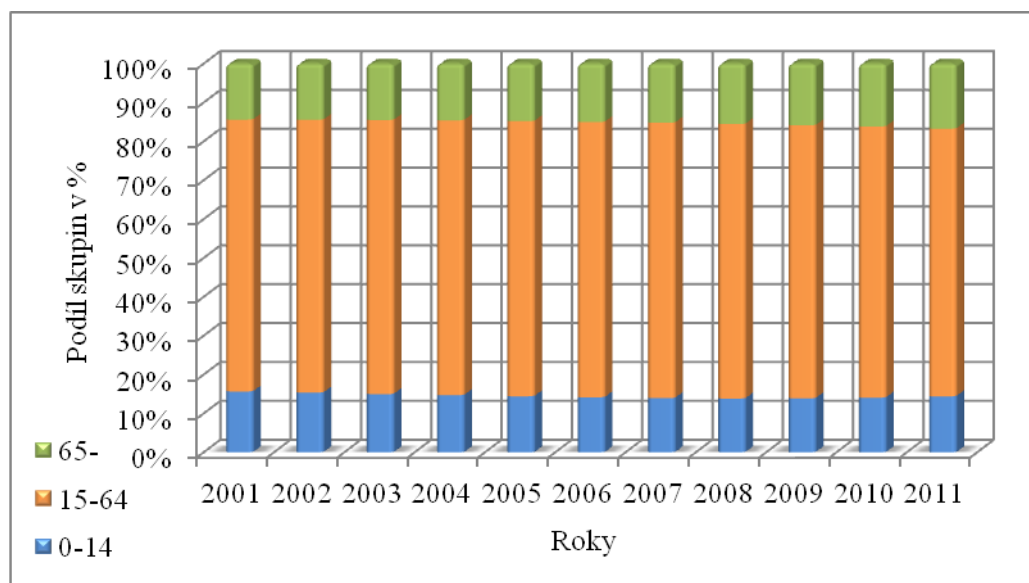

Obrázek 8: Vývoj průměrného věku populace

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Každým rokem dochází ke stárnutí populace a průměrný věk se stabilním tempem stále zvyšuje. Zatímco v roce 2001 byl průměrný věk v Jihomoravském kraji 39,2 let, v roce 2011 už je to 41,3 let. Za jednu dekádu se průměrný věk v JMK zvýšil o více než 2 roky. V České republice je průměrný věk o několik měsíců nižší, ale v průběhu poslední dekády došlo i zde

ke zvýšení průměrného věku o 2 roky. Nejstarší obyvatelstvo ze všech krajů má Hlavní město Praha. Průběh vývoje průměrného věku je zřetelně vidět z obrázku 8.

Obrázek 9: Rozložení populace JMK podle věkových skupin

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

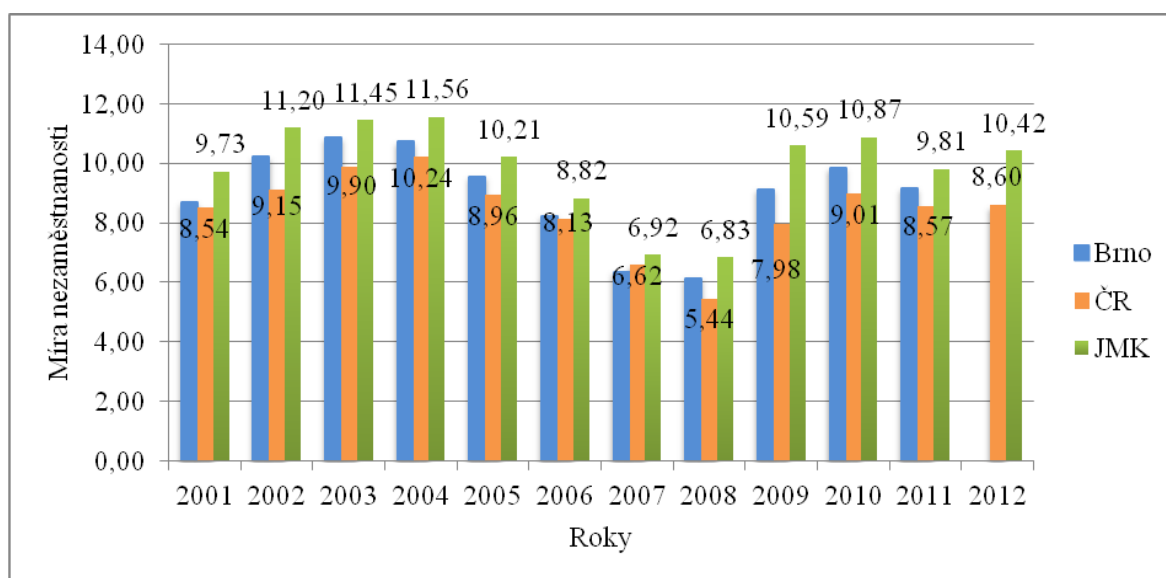
Vlivem změn velikosti populace a také důvodům, které k těmto změnám vedly, byly poznamenány věkové struktury obyvatelstva. Nejvýraznější změny se týkaly dětské složky populace v letech 1991 - 2008, kdy se její početní velikost při celkovém vzestupu počtu obyvatel zmenšila z 2,12 mil. dětí ke konci roku 1991 na 1,48 mil. ke konci roku 2008. Za sedmnáct let tak podíl dětí na celkovém počtu obyvatel klesl z 20,6% na 14,1%. Počet seniorů představovaných osobami ve věku 65 a více let se ve stejném období zvýšil o 241 tis., přičemž ke konci roku 2008 do této kategorie patřilo 1,56 mil. obyvatel. Počet seniorů přitom převýšil počet dětí v populaci České republiky historicky vůbec poprvé v průběhu roku 2006 a od té doby velikostní rozdíl obou kategorií obyvatelstva dynamicky narůstá.

Z obrázku 9 je vidět, že vývoj v Jihomoravském kraji kopíruje a nadále potvrzuje tendence z dřívějších let ze zbytku ČR. Od roku 2001 ubylo v dětské kategorii od 0-14 let 8 110 dětí, za stejné období se poslední kategorie 65tiletých navýšila o 33 385 osob. Klesání počtu dětí se postupně zpomalovalo do roku 2008 a od roku 2009 dochází v této kategorii k meziročnímu růstu. Mezi lety 2009 - 2010 došlo k nárůstu o cca 1 200 dětí v následujícím období mezi lety 2010 - 2011 už to byl růst více než dvojnásobný. Růst se v poslední kategorii nejstarších zrychluje, poslední roky se meziročně pohyboval okolo 2%. Změna nastala v posledním období mezi roky 2010 - 2011 kdy došlo k růstu počtu obyvatel v kategorii 65+ o více než 4%.

5.2.1 NEZAMĚSTNANOST

Ekonomickým i sociálním problémem je nedostatek pracovních míst a z toho vyplývající nezaměstnanost. Po několika letech relativně stabilní úrovně začala na podzim roku 2008 v souvislosti s hospodářským poklesem míra nezaměstnanosti růst. Ve všech krajích pokračoval nepříznivý trend v průběhu celého roku 2009. Rok 2010 byl pak provázen obnovením určité sezónní cykličnosti s náznakem zlepšování vývoje. Ke konci roku 2011 byla míra nezaměstnanosti ve všech krajích, s výjimkou Prahy a Středočeského kraje, nižší než na konci roku 2009. Praha a Středočeský kraj dlouhodobě patří k oblastem s nejnižší mírou nezaměstnanosti.

V celé republice je menší nezaměstnanost kolem větších měst a mnohem větší problémy se koncentrují v odlehlejších oblastech s nedostatkem pracovních příležitostí a špatnou dopravní obsluhností. Přitom tyto rozdíly zůstávají v časovém vývoji prakticky stabilní. V rámci krajů existují nadále poměrně značné rozdíly.

Obrázek 10: Registrovaná míra nezaměstnanosti v JMK, Brně a ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

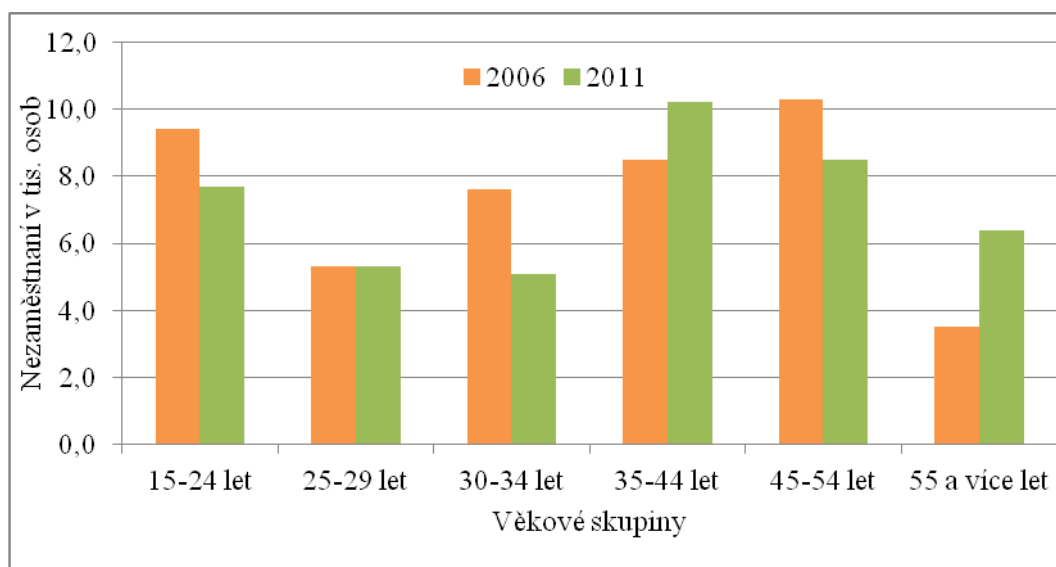
Za poslední desetiletí byla míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji nejvyšší v roce 2004 a to 11,56 % a naopak nejnižší se ocitla v předkrizovém roce 2008 na 6,83 %. Prakticky totožně byla nejvyšší míra i za celou ČR nejvýše v roce 2004 a nejnižší na 5,44% v roce 2008. Výrazně nižší nezaměstnanost v ČR způsobují lepší výsledky ze Středočeského kraje a hlavního města Prahy. Zlepšující se situace ohledně nezaměstnanosti v letech 2004 - 2008 může mít souvislost se vznikem vědeckotechnických parků v kraji. Největší počet žádostí o dotace s určením na projekty týkající se vědy a inovací, tedy na VTP, byl právě mezi roky

2004 - 2006. Ovšem jelikož má nezaměstnanost v JMK a v ČR v podstatě totožný průběh není vliv vzniku VTP na nezaměstnanost prokazatelný. V roce 2011 už se situace po hospodářském propadu začíná stabilizovat a i nezaměstnanost opět po vzrůstu v roce 2010 začíná klesat. Ovšem výsledek v roce 2012 za JMK poukazuje na opětovný růst nezaměstnanosti na 10,42%, přesto je tato míra nižší než v roce 2009, ale naopak vyšší než v roce 2005. K mírnému růstu došlo i v rámci ČR, oproti roku 2011 nezaměstnanost o 0,03% vzrostla. Výsledná nezaměstnanost za samotné Brno je vždy o něco nižší než pro celý kraj. To je dáno celkově vždy nižší nezaměstnaností v okolí velkých měst. Nezaměstnanost v Brně se pohybuje o 0,54 - 1,44% níže než hodnoty za celý kraj.

Nejvyšší nezaměstnanost v roce 2011 byla v Jihomoravském kraji v okrese Hodonín a to 14,46%, hned v závěsu byl okres Znojmo se 14,05% registrované nezaměstnanosti. Třetím okresem, který přesáhl hranici 10%, byla Břeclav. Všechny tyto tři okresy tvoří jižní okraj Jihomoravského kraje. Naopak nejlépe dopadl podle očekávání okres Brno-město. Přesná poloha jednotlivých okresů v Jihomoravském kraji je zobrazena v příloze „E“.

Vzdělanostní a věková struktura nezaměstnaných

Nezaměstnaností jsou postiženy především skupiny obyvatel v pokročilejším věku a mladí absolventi škol. Po stránce vzdělanostní jsou to lidé se základním vzděláním nebo lidé se středním vzděláním bez maturity.

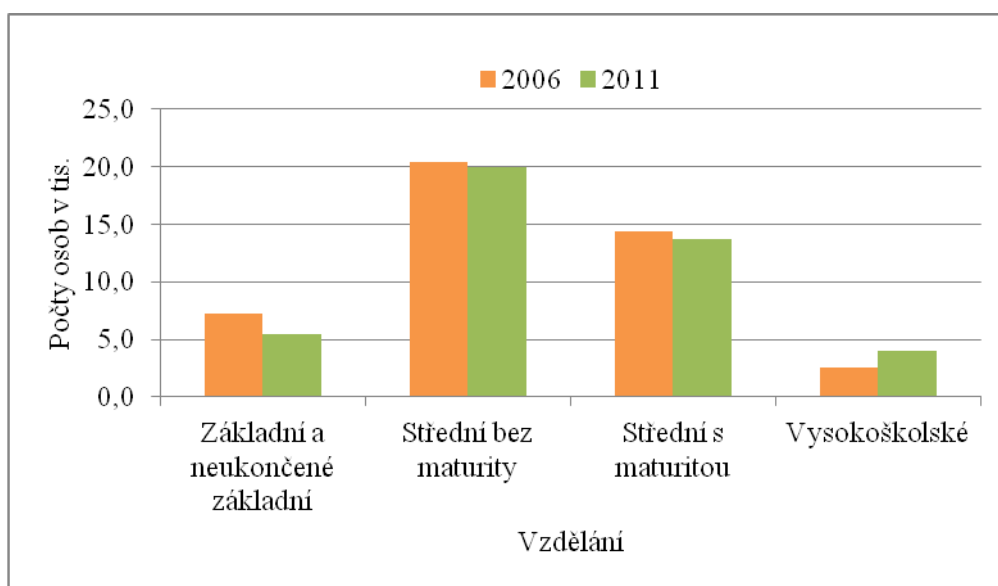

Obrázek 11: Nezaměstnanost v JMK podle věkových skupin v letech 2006 a 2011

Zdroj: vlastní zpracování podle dat [8]

V Jihomoravském kraji se v roce 2006 nejhůře sháněla práce osobám ve věkové skupině obyvatel ve věku 45 - 54 let. Hned druhý nejvyšší podíl na nezaměstnaných měli lidé mezi 15 - 24 rokem. Naopak nejméně nezaměstnaných bylo ve skupině 55 a více let, příčinnou

může být, že tato skupina zahrnuje osoby blížící se důchodovému věku a tudíž je zde ekonomicky aktivních lidí nejméně. Po srovnání došlo do roku 2011 ke změnám ve struktuře nezaměstnaných ve všech věkových skupinách kromě skupiny 25 - 29letých. V roce 2011 má největší podíl na nezaměstnaných skupina osob ve věku 35 - 44 let, naopak se rapidně zlepšila skupina ve věku 30 - 34 let, kde došlo k velkému snížení jejich podílu na nezaměstnaných. Nárůst podílu v poslední skupině nejstarších je možné odůvodnit prodlužováním let odchodu do důchodu a tím zvětšením této skupiny osob, přesto se situace uplatnitelnosti nejstarší ekonomicky aktivní skupiny obyvatel zhoršuje. Zlepšení potom zaznamenala i skupina nejmladších 15 - 24letých, jejichž podíl na nezaměstnaných se oproti roku 2006 snížil. Porovnání struktury nezaměstnanosti podle věkových skupin v letech 2006 a 2011 je možné vidět na obrázku 11. V Jihomoravském kraji jsou v současné době nejhůře uplatnitelní lidé ve věkové skupině 35 - 54 let.

Obrázek 12: Nezaměstnanost v JMK podle dosaženého vzdělání v letech 2006 a 2011

Zdroj: vlastní zpracování podle dat [8]

Na strukturu nezaměstnanosti lze nahlížet také podle dosaženého vzdělání nezaměstnaných. V Jihomoravském kraji se situace od roku 2006 nijak výrazně nezměnila. Nejvíce nezaměstnaných je osob se středním vzděláním bez maturity, hned v závěsu jsou lidé se středním vzděláním s maturitou. Třetí jsou lidé se základním a neukončeným základním vzděláním, ovšem to je spíše zásluhou toho, že osob s tímto vzděláním je v JMK nejméně. Od roku 2006 došlo k zlepšení ve všech jmenovaných skupinách, došlo ke snížení jejich podílu na nezaměstnaných. Horší situace nastala ve skupině osob s vysokoškolským vzděláním, kde došlo od roku 2006 téměř k dvojnásobnému zhoršení. Uplatnitelnost

vysokoškoláků se od roku 2006 v Jihomoravském kraji rapidně zhoršila, což není dobrá zpráva pro budoucí rozvoj kraje. Příčinou může být, že vysoké školy sice produkují stále více absolventů, ale jejich vzdělání neodpovídá požadavkům trhu. Tento výsledek zakládá požadavek na provedení změn ve vysokém školství kraje. V Jihomoravském kraji se tedy původní předpoklad naplnil jen z části, nejhorší postavení na trhu práce mají lidé se středním vzděláním bez maturity a jejich věk je mezi 35 a 54 rokem včetně.

5.2.2 STRUKTURA ZAMĚSTNANOSTI

Za poslední 3 roky v JMK celkově ubývá počtu obyvatel ve věku 15 a více let se základním vzděláním. Pro hospodářskou situaci kraje je stávající vývoj pozitivní, ubývání osob se základním vzděláním či bez vzdělání může vylepšit nezaměstnanost a také zlepšit hospodářskou situaci kraje. Zvyšující se počet absolventů vysokých škol je dobrým předpokladem pro jejich uplatnění ve zrychlování ekonomického rozvoje kraje.

Tabulka 4: Obyvatelstvo JMK podle vzdělání

	2009	2010	2011	
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem (v tis. osob)	990,0	991,2	991,4	
Vzdělání				změna v %
základní a bez vzdělání	166,8	159,2	155,9	-6,50
střední bez maturity	338,3	340,5	325,7	-3,73
střední s maturitou	331,8	328,9	334,2	0,71
vysokoškolské	153,2	162,3	175,5	14,60

Zdroj: převzato a zpracováno z dat [46]

Jak je vidět v tabulce 4 od roku 2009 úbytek obyvatelstva se základním vzděláním či bez vzdělání činil 6,50%, naopak rapidně přibýlo obyvatel s vysokoškolským vzděláním a to více než 14% tedy přes 22 tis. osob. Lidé se vzděláním mají lepší uplatnitelnost na trhu práce a je možné od nich očekávat větší iniciativu s ohledem na využívání svých možností a zlepšování své ekonomické i sociální pozice. Nejvyšší počet zaměstnaných osob je dlouhodobě ve věkové skupině mezi 30 - 44 lety, hned v závěsu je potom skupina obyvatel ve věku 45 - 59 let. Zároveň nejvíce zaměstnaných 196 tis. osob z celkového počtu 529 tis. zaměstnaných osob v roce 2011 má středoškolské vzdělání s maturitou. Tato skupina se za poslední 3 roky zvětšila o 3,8 tis. osob. Naopak druhá nejpočetnější skupina co se týče vzdělání a zaměstnanosti se od roku 2009 zmenšila o 11,2 tis. osob se středním vzděláním

bez maturity. Zaměstnaných absolventů vysokých škol za poslední 3 roky přibylo necelých 11 tis. osob.

Tabulka 5: Zaměstnaní v JMK podle CZ-ISCO

	2009	2010	2011
Zaměstnaní celkem (v tis. osob)	529,7	531,8	529,4
z toho podle CZ-ISCO:			
Zákonodárci a řídicí pracovníci	26,7	31,1	29,4
Specialisté	77,0	69,5	80,1
Techničtí a odborní pracovníci	111,2	106,7	101,8
Úředníci	50,8	54,6	53,3
Pracovníci ve službách a prodeji	73,8	81,1	78,7
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	6,8	6,2	6,5
Řemeslníci a opraváři	95,8	91,7	87,4
Obsluha strojů a zařízení, montéři	59,7	64,3	63,5
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	26,4	25,7	27,0

Zdroj: [46]

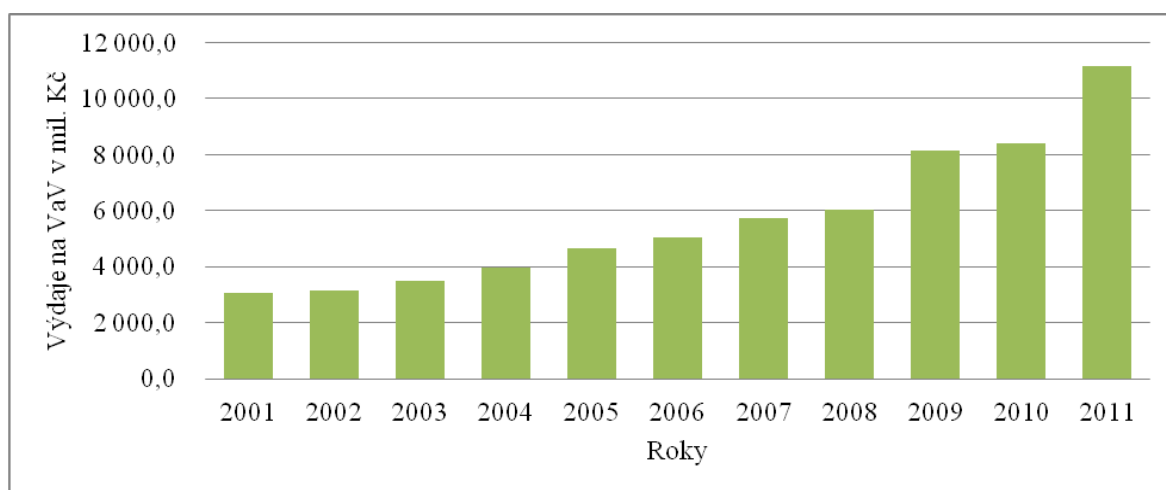
Podle metodiky pro klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO je v JMK nejvíce osob zaměstnaných v kategorii techničtí a odborní pracovníci, ale počet takto zaměstnaných osob od roku 2009 klesá. V roce 2011 jich je méně o 9,4 tis. osob. Druhou nejpočetnější skupinou jsou řemeslníci a opraváři, kterých také stále ubývá. Pozitivní jsou výsledky specialistů, kterých naopak přibývá. Oproti roku 2009 přibylo přes 3 tis. specialistů, avšak oproti roku 2010 je to o necelých 11 tis. osob. Největší počty osob jsou zaměstnány stále ve zpracovatelském průmyslu. Vědecké a technické činnosti se oproti roku 2009 věnuje o 3,8 tis. osob více, ovšem oproti roku 2010 jich o 2,2 tis. ubylo.

Klesá počet průmyslových podniků, důvodem toho může být, že oblíbenost technických oborů na vysokých školách klesá a je tedy nedostatek lidí s technickým vzděláním. Ovšem poslední průzkumy ukázaly, že u studentů středních škol jsou technické obory dlouhodobě v oblibě a jejich zájem odpovídá i počtům přijatých studentů na technické obory. Zaměstnavatelé si dlouhodobě stěžují na nedostatek kvalifikovaných odborníků. Přesto mají absolventi technických oborů jednu z nejhorších uplatnitelností v praxi a tím i druhou nejvyšší nezaměstnanost ze všech oborů. Viceprezident Svazu průmyslu a dopravy vidí

problém v náplni studia. Školy prý produkují absolventy technik s takovým vzděláním, které firmy nepotřebují, a tak pro ně nemají uplatnění. U studentů jsou v oblibě spíše humanitní, přírodní vědy, obchodní a právní obory. [35]

5.3 Věda a výzkum

Celkové výdaje na výzkum a vývoj (VaV) v jednotkách sídlících v Jihomoravském kraji dosáhly v roce 2009 více než 8,1 miliard Kč, ovšem v roce 2011 celkové výdaje přesáhly 11,1 mld. Kč, to je nárůst o více než 37,4%. Podíl výdajů na VaV na HDP se postupně zvyšoval. Od roku 2001, kdy představoval 1,23 % z objemu regionálního HDP, se zvýšil v roce 2010 až na 2,17 %. Z tohoto pohledu lze konstatovat, že intenzita výzkumu a vývoje se v Jihomoravském kraji zvyšovala. V oblasti VaV v roce 2010 v kraji působilo 8,7 tisíc zaměstnanců z toho bylo 5,4 tisíc výzkumných pracovníků. Meziroční nárůst osob zaměstnaných ve vědě a výzkumu je 4,1%, samotných výzkumných pracovníků potom meziročně přibýlo 6,0%.

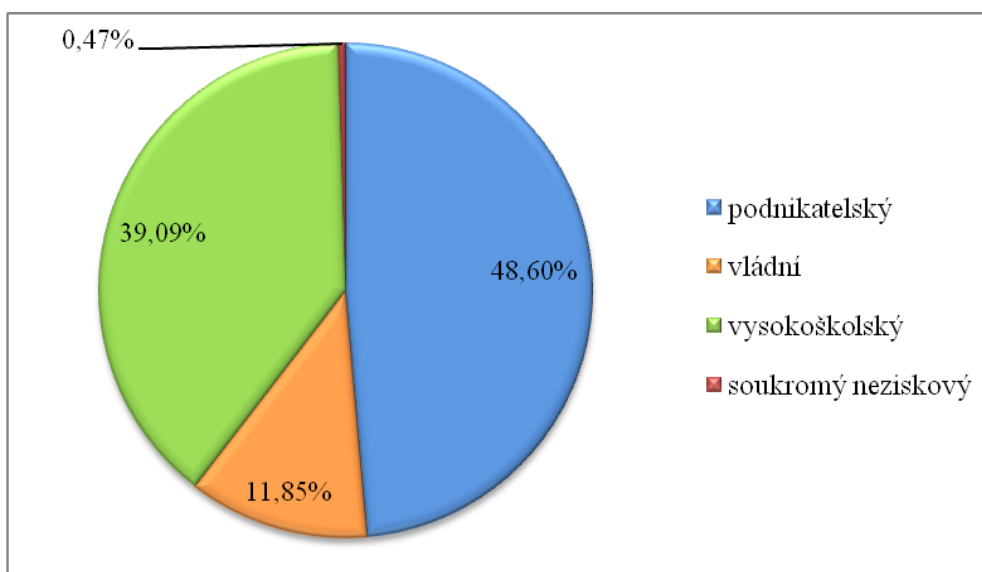
Obrázek 13: Výdaje a VaV v mil. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Za posledních deset let, tedy od roku 2001 se výdaje určené na vědu a výzkum zvedly o 8 109,3 mil. Kč. Nejvyšší nárůst výdajů, jak je vidět na obrázku 11 nastal mezi roky 2008 a 2009 a také 2010 a 2011, kdy se objem výdajů na VaV meziročně zvýšil o 32,8% tedy o 2 759,0 mil. Kč. Procentuálně byl nejvyšší meziroční nárůst zaznamenán mezi roky 2008 a 2009 a to 34,4%, došlo k navýšení výdajů o 2 079,5 mil. Kč. Výdaje na vědu a výzkum mají jasnou vzrůstající vývojovou tendenci.

5.3.1 STRUKTURA ZDROJŮ NA VAV

Nejdůležitějším finančním zdrojem podpory výzkumných a vývojových činností v kraji zůstal i v roce 2010 vládní sektor. Z veřejných rozpočtů byla poskytnuta částka 3,9 mld. Kč, tj. 46,1 % celku (v roce 2009 se vládní sektor podílel 47,2 %). Druhým nejvýznamnějším poskytovatelem finančních prostředků byl podnikatelský sektor. Jeho podíl na financování výzkumu a vývoje v kraji v roce 2010 dosáhl hodnoty 42,3 %, v absolutním vyjádření šlo o 3,6 mld. Kč (v roce 2009 podíl 29,3 %). Proti roku 2009 výrazně poklesl podíl zahraničních zdrojů, částka 0,7 mld. Kč byla o 1,0 mld. Kč nižší a tvořila pouze 8,3 % celku (v roce 2009 20,8 %).

Obrázek 14: Výdaje na V a V podle sektorů v roce 2011

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

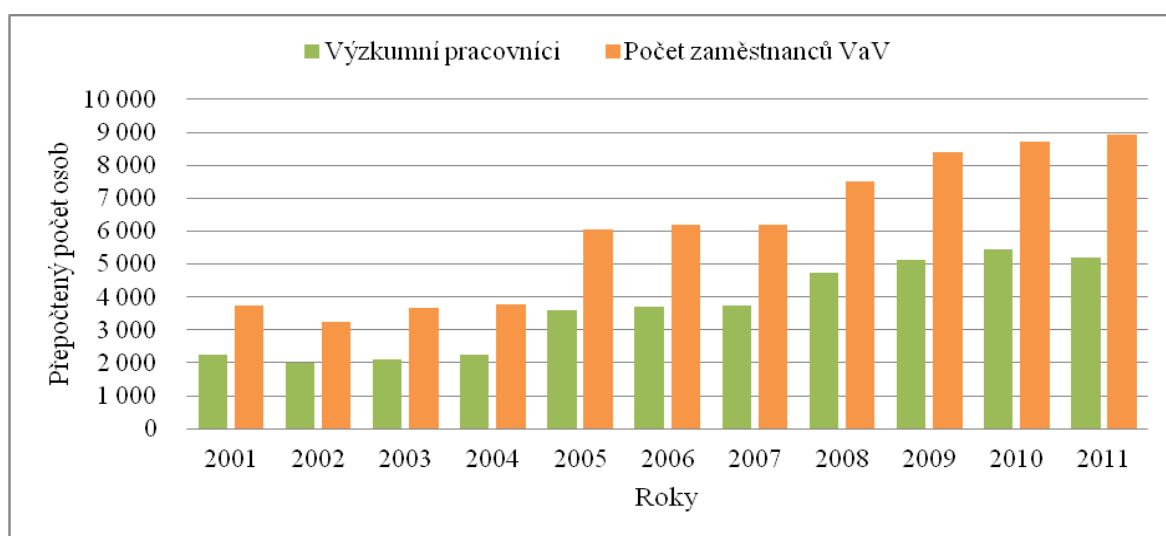
V členění podle sektorů provádění výzkumu a vývoje byla v roce 2010 nejvyšší částka určena pro podnikatelský sektor 4,6 mld. Kč, tj. 54,3 %, ve vládním sektoru byla realizována částka 1,2 mld. Kč (14,0 %) a v sektoru odborného a vysokého školství částka 2,6 mld. Kč (31,2 %). Struktura podle sektorů provádění se v čase významně změnila, u podnikatelského sektoru se podíl užití zvýšil. V roce 2001 činil pouze 37,2 % kdežto v roce 2010 už 54,3%. Opačný vývoj zaznamenaly výdaje u vládního sektoru, v roce 2001 podíl činil 34,5 % a v roce 2011 už jen necelých 12%. V roce 2011 bylo opět nejvíce finanční prostředků na V a V určeno pro podnikatelský sektor 5,4 mld. Kč, což je o 5,7% méně než v předchozím roce. Obrovský nárůst financí zaznamenal sektor vysokého školství 4,3 mld. Kč, to je o necelých 40% více prostředků než v roce 2010 a o 48% více než v roce 2009. Ve vládním sektoru bylo realizováno 1,3 mld. Kč (11,85%). Údaje za rok 2011 jsou přehledně zpracované

na obrázku 14 výše. Jihomoravský kraj je dlouhodobě s vyšší výdajů na vědu a výzkum na třetím místě v ČR. První dvě místa patří Hlavnímu městu Praze a Středočeskému kraji.[67]

Nejvíce finančních prostředků investovaných do vědy a výzkumu pochází ze soukromého sektoru. Samy společnosti investují do inovací, výzkumu prospěšného v jejich podnikatelské činnosti. Vzhledem k tomu, že nejvyšší částky věnované na výzkum a vývoj pochází z podnikatelského sektoru, tak byly věnovány především do experimentálního výzkumu. Základní výzkum je dominantou především vládního sektoru. Mezi těmito dvěma je tu ještě aplikovaný výzkum, který je na tom s finančními prostředky o něco lépe než základní. Další skupinou přispívající k rozvoji výzkumu je veřejný sektor, tedy veřejné vysoké školy, výzkumná pracoviště.

5.3.2 VÝZKUMNÍ PRACOVNÍCI A PRACOVIŠTĚ

Počet pracovišť výzkumu a vývoje má vzrůstající tendenci. V roce 2011 jich na území Jihomoravského kraje provozovalo svoji činnost 445. Od roku 2001 se jejich počet zvýšil o 263 výzkumných pracovišť. Průměrný meziroční nárůst je necelých 10% tedy okolo 26 pracovišť ročně. V příloze „F“ je uveden počet zaměstnaných osob ve vědě a výzkumu, který je podstatně vyšší než přepočtený počet zaměstnanců vědy a výzkumu. Důležitější pro posouzení jsou hodnoty přepočtené a to z toho důvodu, že jedna osoba může mít pracovní úvazek hned u několika subjektů věnujících se vědě a výzkumu, a nepřepočtený počet těchto osob je tedy nadhodnocený a nelze o něm uvažovat jako o reálném počtu. Přepočtený počet zaměstnanců tedy udává průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plný pracovní úvazek věnovaný vědeckovýzkumným činností.

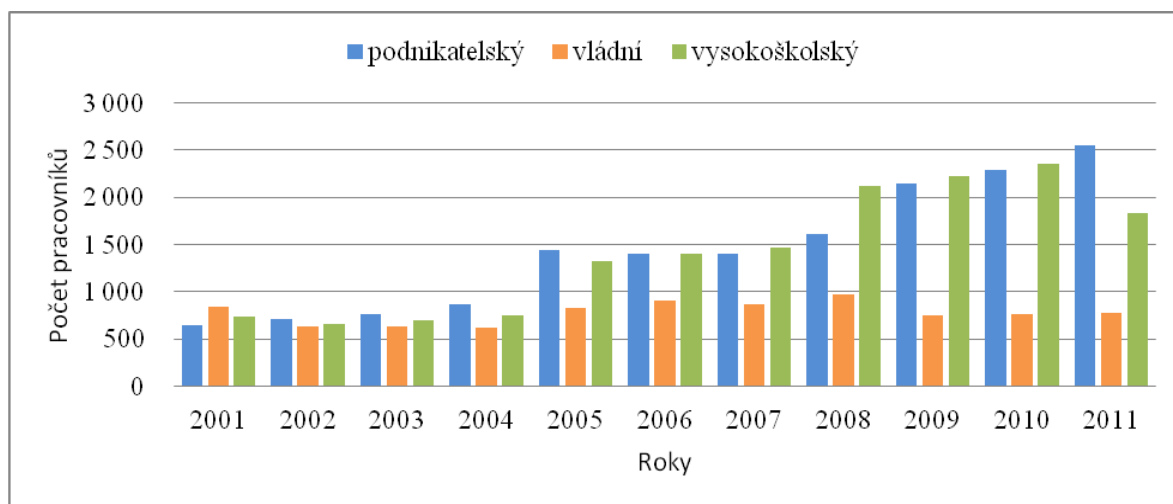

Obrázek 15: Přepočtené počty zaměstnanců VaV a vědeckých pracovníků

Zdroj: zpracováno dle přílohy „F“

Největší meziroční nárůst zaměstnanců VaV byl zaznamenán mezi roky 2004 a 2005 celkem 2 245 osob, zajímavé je, že právě mezi těmito roky nepřibylo ani jediné vědeckovýzkumné pracoviště. Průměrně přibývá osob zaměstnaných ve vědě a výzkumu 518 ročně. Důležitý je nárůst vědeckovýzkumných pracovníků, kterých průměrně ročně přibývá okolo 296 osob. Nejvyšší nárůst výzkumných pracovníků nastal shodně mezi roky 2004 a 2005. Úbytek výzkumných pracovníků nastal shodně s úbytkem zaměstnanců mezi roky 2001 a 2002, výzkumných pracovníků také ubylo v roce 2011, kdy se jejich počet snížil o 241 na 5205 výzkumných pracovníků působících v JMK.

Vědci a vývojáři tvoří poměrně širokou skupinu specialistů různých disciplín a oborů. Pracují v základním výzkumu a zabývají se převážně teoretickými a experimentálními aspekty práce s cílem získat znalosti o podstatě pozorovaných jevů, jejich příčinách a možných důsledcích využití poznatků. Druhou rozšířenou oblastí působnosti vědeckých a výzkumných pracovníků je aplikovaný výzkum. Z pohledu rozvoje regionu je nejdůležitějším právě aplikovaný výzkum a práce vývojářů především v podnikatelském sektoru. Cílem aplikovaného výzkumu je využít poznatky z experimentální a teoretické práce v praxi. Třetí oblast představuje výzkum a vývoj v podnikatelském sektoru. Práce vývojářů je ještě konkrétnější, zaměřuje se na tvůrčí využití výzkumných poznatků k výrobě nových nebo zlepšených materiálů, výrobků, zařízení nebo nových technologií. Spadá sem i výroba a ověření prototypů a různých předváděcích a jiných zařízení.[60]

Obrázek 16: Výzkumní pracovníci podle sektorů provádění VaV

Zdroj: zpracováno dle přílohy „F“

V JMK pracovalo v roce 2001 zhruba 2 241 výzkumných pracovníků ve všech třech uvedených oblastech. Nejvíce z nich bylo zaměstnáno ve vládním sektoru (38%), druhou nejpočetnější skupinou (33%) jsou pracovníci soustředění na univerzitách a vysokých

školách. Jedná se o vysokoškolské profesory, kteří jsou ve vědě a výzkumu často velmi aktivní. Až třetí skupinou je podnikatelský sektor s 29%. Situace se za uplynulých 10 let obrátila a podnikatelský sektor zabírá největší počet výzkumných pracovníků, celkem 2 557 (49%) z celkového počtu 5 205 pracovníků v roce 2011 v JMK. Druhá skupina zůstala nezměněna a stejně, jak je tomu ve světě, patří pracovníkům na vysokých školách. Jejich počet se zvedl na 1 829 a tvoří 36% z celkového počtu vědeckých pracovníků v kraji. Z první pozice v počtu vědeckých pracovníků se vládní sektor přesouvá na třetí příčku. Jejich počet je ještě o 65 nižší než v roce 2001, tvoří pouze 15% z celkového počtu, tedy poklesl o 23% oproti roku 2001.

Jihomoravský kraj oplývá velmi silným institucionálním prostředím pro podporu spolupráce veřejného sektoru, vysokých škol, výzkumných organizací a firem. Na dobré úrovni se nachází i mezinárodní a příhraniční spolupráce, za kterou nezaostává ani vnitřní komunikace kraje s jeho významnými partnery. Naopak co je stále zaostávajícím článkem v rozvoji kraje je slabá provázanost a komunikace mezi veřejnými a soukromými subjekty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a také slabé komerční využití výsledku výzkumu.[2]

5.3.3 STRUKTURA EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ PODLE SEKTORŮ

Téměř 43% všech ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji se nachází v Brně. Tento podíl se v průběhu posledních 10 let v podstatě nezměnil. Zbýlých 167 122 subjektů připadá v roce 2011 na zbylé části kraje. Od roku 2001 přibylo na území Brna 25 746 nových ekonomických subjektů, jak právnických, tak fyzických osob. Procentuální přírůstek subjektů od roku 2001 je v podstatě shodný, jak na území Brna, tak zbytku kraje. Přírůstek je zhruba 26% za posledních 10 let. V počátku sledovaného období bylo evidováno nejvíce firem 68% v Brně bez zaměstnanců. Po deseti letech se podíl firem bez zaměstnanců snížil na necelých 30% a zaujímá druhé místo. Nutno podotknout, že nejpočetnější skupinou s 57% jsou subjekty, u nichž nebylo možno zjistit počet zaměstnanců.

Podíl firem spadajících svojí činností do odvětví obchodu, služeb a pohostinství je, jak v Brně, tak ve zbytku kraje totožný. Za posledních deset let se podíl těchto firem snížil o necelá 4%.

Nejvíce ekonomických subjektů v Brně a potažmo v celém Jihomoravském kraji je soustředěno do terciárního sektoru národního hospodářství. Zaměstnanost v Jihomoravském kraji je ovlivněna strukturou ekonomických subjektů a jejich umístěním do sektorů podle ekonomické činnosti. Nejvyšší zaměstnanost je tak v terciárním sektoru, který je nejrozšířenější.

ZÁVĚR

Provozováním vědeckotechnických parků došlo k prohloubení palčivého problému kraje. Dalšímu zvětšování diferencovanosti ekonomického rozvoje kraje. Téměř veškeré fungující parky, centra a další organizace působící na poli vědeckotechnického rozvoje a podpory podnikání, působí na území aglomerace Brna a jeho blízkého okolí. Okrajové části a především pak hůře dostupné periferie kraje zaostávají a trpí horší dopravní dostupností a také nedostatkem pracovních příležitostí. Na vině však částečně bude i zvolená politika růstu konkurenceschopnosti centra regionu.

Kvalifikované lidské zdroje sehrávají klíčovou úlohu v procesu vytváření a transferu znalostí, jež jsou jedním ze zásadních předpokladů zajištění dlouhodobě udržitelného ekonomického a technologického rozvoje. Zabezpečení odpovídající základny lidských zdrojů pro činnosti spojené s výzkumem, vývojem a inovacemi se odvíjí nejen od situace na pracovním trhu, ale také závisí na trendech ve vzdělávání obzvláště pak na terciárním stupni.

Osob s ukončeným terciárním vzděláním v oblasti technických věd výrazně ubylo. V roce 2000 mělo vzdělání v technických vědách 31 % populace s terciárním vzděláním, v roce 2010 už je to pouze 24%. Oproti roku 2000 se také mírně snížil podíl osob se vzděláním v oboru vědy o výchově a vzdělávání a ve vědách zemědělských. Problém, se kterým dlouhodobě nebojuje jen Česká republika potažmo JMK, ale celá Evropa je odliv a nedostatek kvalifikovaných nejen vědeckých pracovníků. Vysoce kvalifikovaní jsou vyhledávaným artiklem na trhu práce celého světa. Zájem o osoby s technickým vzděláním v JMK stále trvá a zůstává nenaplněn i přesto, že podle průzkumů jsou technické obory u studentů oblíbené. Problémem tedy může být náplň studia, která neodpovídá poptávce zaměstnavatelů. Tito absolventi pak mají velmi špatnou uplatnitelnost na trhu práce. Výsledkem pak je zvyšující se podíl vysokoškoláků na nezaměstnaných.

Řešením dlouhodobé situace ubývání kvalifikovaných pracovníků by mohlo být propojení soukromého a veřejného sektoru. Více než 35 % výzkumu v Jihomoravském kraji zajišťují univerzity a veřejné výzkumné organizace, avšak potenciál tohoto výzkumu není zcela využit. Vinnu na tom má špatné propojení veřejných a soukromých subjektů, nekoordinovanost výzkumných aktivit a strnulost celého aparátu.

Ve všech regionech a tedy i v JMK jsou žadateli o dotace na projekty VTP především instituce terciálního vzdělání, samosprávy a obecně prospěšné společnosti. Pokud má být

příjemcem dotace čistě soukromý žadatel, pak podpora dosahuje nižší hodnoty, pouze 60 až 40 %. V letech 2004 až 2006 přihlásil Jihomoravský kraj o dotaci nejvíce projektů, celkem sedm. V průběhu těchto let vznikalo na území kraje také nejvíce vědeckotechnických parků.

Ekonomická pozice Jihomoravského kraje se od roku 2001 změnila. Pokud jako hlavní srovnávací ukazatel poslouží HDP na 1 obyvatele v Kč, tak si polepšil o tři pomyslné příčky. V roce 2001 byl v mezikrajském srovnání na pátém místě a před sebou měl hlavní město Prahu, kraje Středočeský, Plzeňský a Královéhradecký. V roce 2011 zaujímá už druhé místo a před sebou má pouze hlavní město Prahu. Za posledních 10 let se tedy, co se týče ekonomických ukazatelů, dostal do čela před ostatní kraje. Ovšem JMK má oproti ostatním poměrně špatnou pozici v ukazateli míry registrované nezaměstnanosti, kde zaujímá v roce 2012 až devátou pozici s hodnotou 10,42%, přesto se na toto umístění za posledních deset let zlepšil z jedenáctého místa. V ukazateli ekonomické aktivity je JMK v roce 2012 s hodnotou 58,6% na pátém místě mezi ostatními kraji.

Vědeckotechnické parky jsou podle studií a zkoumání výsledků fungování především, ze zahraničí kde jsou parky provozovány podstatně delší dobu, schopny pozitivně ovlivňovat a působit na své blízké i širší okolí.. V praktické části této práce byl zkoumán dopad provozu a fungování vědeckotechnických parků na území Jihomoravského kraje a potažmo jejich vliv na rozvoj regionu jako celku. Cílem práce bylo vyhodnotit, do jaké míry vědeckotechnické parky ve skutečnosti přispívají k rozvoji regionů ČR. Stanovený cíl byl naplněn nalezením vhodných ukazatelů vývoje regionu a jejich zhodnocením v čase. Dá se říci, že hypotéza byla naplněna jen částečně. Z výsledků zkoumaných veličin v čase nevyplývala, nepotvrdila se přímá závislost mezi provozem parků a rozvojem kraje. Přesto data využitá k hodnocení závislosti pochází z poměrně krátkého, desetiletého období, které se z pohledu hodnocení rozvoje regionu zdá nedostatečné. Závěrem tedy z pohledu této práce je, že z krátkodobého hlediska hypotézu nelze prokázat. Vývoj některých ukazatelů však naznačuje, že v dlouhodobém horizontu by hypotéza mohla být naplněna. Ze zkušeností a teorií vyplývá, že pozitivní vlivy by se v dlouhodobém hledisku dostavit měly. Podpora VTP ve vybraném regionu má z dlouhodobého hlediska svůj význam.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Aktéři regionální politiky. Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. 2012 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionální-politiky.html>
- [2] Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020. In: Jihomoravský kraj [online]. 2011 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=175435&TypeID=2>
- [3] Berman Group. Místní ekonomický rozvoj. [online]. © 2003-2012 [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: http://www.bermangroup.cz/czech/?RUBRIKA=cz_topmenu&PORADI=27
- [4] BLAŽEK, J., UHLÍŘ D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. V Praze: Karolinum, 2011, 342 s. ISBN 978-802-4619-743. (str.190)
- [5] CEITEC. Statutární město Brno [online]. 2012 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://www.brno.cz/podnikatel/vyznamne-projekty/>
- [6] Co je Ceitec. CEITEC: Středoevropský technologický institut [online]. © 2009 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://www.ceitec.cz/onas/>
- [7] Česká asociace rozvojových agentur [online]. 2009 [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: <http://www.cara.cz/cara/default.aspx>
- [8] Český statistický úřad. Veřejná databáze [online]. 2013 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?&vo=null&childsel0=1&cislotab=PRA0090PU_KR&kapitola_id=15&str=tabdetail.jsp&voa=tabulka
- [9] DOČKAL, V. Ústřední pojmy regionální politiky EU: Příspěvek ke studiu euroregionalismu. Středoevropské politické studie [online]. 2004 [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=192>
- [10] Europoint Brno. Europoint Brno: Železniční uzel a Jižní centrum [online]. 2012 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://www.europointbrno.cz/index.php?nav01=6299>
- [11] HEZINA, M. Rozvoj vědeckotechnických parků v ČR. Vysoká škola ekonomická, Fakulta podnikohospodářská. [online]. Praha [cit. 2012-11-02]. Dostupné z: <http://www.svses.cz/konference/inovace05/texty/hezina.pdf>

- [12] HDP, regionální účty. Český statistický úřad [online]. 2012, 04.12.2012 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/hdp-xb>
- [13] Hlavní faktory regionálního rozvoje. BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export [online]. © 1997-2011 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/hlavni-faktory-regionalniho-rozvoje-cr/1001179/46055/>
- [14] Hlavní úkoly Společnosti VTP ČR na rok 2013. Společnost vědeckotechnických parků ČR [online]. 2012 [cit. 2012-11-07]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/wp-content/uploads/SVTP-hlavn%C3%AD-%C3%BAkoly-2013.pdf>
- [15] HUČKA, M., KUTSCHERAUER A., TOMÁNEK P., SUCHÁČEK J. a TVRDOŇ M. Regionální disparity: working papers n.2. In: [online]. 2008 [cit. 2012-06-02]. ISSN 1802-9450. Dostupné z: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/wp_2.pdf
- [16] Charakteristika parku. Společnost vědeckotechnických parků ČR [online]. © 2001-2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/katalog/?park=74&skraj=B>
- [17] Inkubátory. CzechInvest: Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. © 1994–2012 [cit. 2012-11-25]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/inkubatory>
- [18] Jihomoravské inovační centrum. Transfer technologií [online]. © 2009 [cit. 2012-11-07]. Dostupné z: <http://www.jic.cz/tt>
- [19] Jihomoravský kraj. CzechInvest: Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2005 [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/jihomoravsky-kraj-450.pdf>
- [20] Jihomoravský kraj. Profi: Stavební hmoty [online]. 2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.profiambau.cz/p-m/cr-jihomoravsky.png>
- [21] Jižní Morava. JIHOMORAVSKÝ KRAJ. O jižní Moravě [online]. © 2010 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://www.jizni-morava.cz/?tpl=20>
- [22] Katalog VTP. Společnost vědeckotechnických parků ČR [online]. 27.08.2010 [cit. 2012-11-02]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/katalog/>
- [23] Kdo jsme. BIC Brno [online]. ©2000-2001 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.bicbrno.cz/index.asp?IDReport=1214>
- [24] Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) - 2011. Český statistický úřad [online]. 2012 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z:

[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickyjehjednotek_\(cz_nuts\)_2011](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickyjehjednotek_(cz_nuts)_2011)

- [25] LACINA, K., Kala, T.: Regionální a mezinárodní marketing, Guadearmus, Hradec Králové, 2003, 126 s. ISBN 80-704-1929-6.
- [26] LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa. první. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. ISBN 978-80-86754-74-1.
- [27] Management regionální politiky a reforma veřejné správy. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3
- [28] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2012 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Regionalni-politika>
- [29] Národní rozvojový plán ČR 2007-2013. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. 2005 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=45fc8d6d-7007-4bc9-8f17-d172d12e2fa0>
- [30] Oficiální stránky o výstavbě VMO. ŘEDITELSVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. Velký městský okruh Brno [online]. © 2012 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://www.mestsky-okruh-brno.cz/>
- [31] O jižní Moravě. JIHOMORAVSKÝ KRAJ. O jižní Moravě [online]. © 2010 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://www.jizni-morava.cz/>
- [32] O nás. Jihomoravské inovační centrum [online]. © 2009 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.jic.cz/o-nas-2>
- [33] Podnikatelský inkubátor Brno-Jih. Vědeckotechnický park Brno - Jih [online]. 2007 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.vtpbrno.cz/>
- [34] Podnikatelský inkubátor-vymezení. Firemnífinance.cz [online]. © 2000 - 2011 [cit. 2012-11-25]. Dostupné z: <http://firmy.finance.cz/zivot-podnikatele/informace/podnikatelske-inkubatory/vymezeni/>
- [35] Průzkum ukázal, že studenti mají zájem o technické obory, uplatnění je ale horší. SocialniDialog.cz [online]. 19.10.2012 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.socialnidialog.cz/trh-prace/trh-prace/pruzkum-ukazal-ze-studenti-maji-zajem-o-technicke-obory-uplatneni-je-ale-horsi>

- [36] Přehled vysokých škol. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. © MŠMT 2006-2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/prehled-vysokych-skol>
- [37] PŮČEK, M. Nástroje regionálního rozvoje: z pohledu MMR. In: Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2008 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: www.mmr.cz
- [38] Region jako prostorový systém: koncept a teorie regionu v geografii. [online]. 10.10.2007 [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=region%20definice&source=web&cd=7&ved=0CF8QFjAG&url=http%3A%2F%2Fgeography.upol.cz%2Fsoubory%2Flide%2Fklapka%2FMRGV1%2F3-pr-MRGV1.ppt&ei=L_TIT-jBGJHb4QTNz9gt&usg=AFQjCNHP3ZH-jeHjJlGlhNAxmox16Oq9KA
- [39] Regionální rozvoj. Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. 2012 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>
- [40] Regionální a strukturální politika Evropské unie: Programové období 2007–2013: Zaměření se na růst a pracovní místa. BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export [online]. © 1997-2011 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=5>
- [41] Rychlostní silnice R52. R52: Brno - Wien [online]. © 2009 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://www.r52.cz/>
- [42] SLANÝ, A. Faktory konkurenceschopnosti: (komparace zemí V-4). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 277 s. ISBN 978-80-210-4455-5.
- [43] Special support instruments. European Commission: Regional policy-info regio [online]. 2012 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/instruments/index_en.cfm
- [44] Společnost vědeckotechnických parků ČR [online]. Copyright © 2001-2012 [cit. 2012-11-07]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/>
- [45] Stanovy: Účel a cíl činnosti. Asociace inovačního podnikání ČR [online]. © 2002 - 2012, 21.06.2010 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://www.aipcr.cz/stanovy.asp>

- [46] Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2012: Trh práce. Český statistický úřad [online]. 28.12.2012 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajp/641011-12-xb>
- [47] Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2012: Věda a výzkum. Český statistický úřad [online]. 28.12.2012 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajp/641011-12-xb>
- [48] STEJSKAL, J. Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-840-6.
- [49] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK J.: Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [50] Strategie regionálního rozvoje ČR. In: DHV [online]. 2010 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.dhv.cz/regstrat/SRR/Svazek%201/Svazek%201-7.htm>
- [51] Strategie regionálního rozvoje ČR. In: Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2006 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>
- [52] Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS). Fondy Evropské unie [online]. 2012 [cit. 2012-06-02]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/S/Strategicke-obecne-zasady-Spolecenstvi-pro-soudrzn>
- [53] Středisko rozvoje IT OLLI. Společnost vědeckotechnických parků ČR [online]. © 2001-2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/katalog/?park=35&skraj=B>
- [54] ŠVEJDA, P. a kol. Inovace a technologie v rozvoji regionů. 1. vyd. Praha: Asociace inovačního podnikání ČR, 2010. ISBN 978-80-87305-04-1. Dostupné z: http://www.aipcr.cz/pdf/inovace_technologie.pdf
- [55] ŠVEJDA, P. Inovační podnikání. 1. vyd. Praha: Asociace inovačního podnikání ČR, 2007, 345 s. ISBN 978-80-903153-6-5. Dostupné z: http://www.aipcr.cz/pdf/publikace_inovacni_podnikani.pdf
- [56] Technologické centrum AV ČR [online]. 2003-2012 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://tc.cz/cs/>
- [57] Technologický inkubátor VUT a TI2 v Brně. Společnost vědeckotechnických parků ČR [online]. © 2001-2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.svtp.cz/katalog/?park=34&skraj=B>

- [58] Text programu Prosperita. CzechInvest: Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2008 [cit. 2012-11-25]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/text-programu-prosperita-21.pdf>
- [59] Three objectives. European Commission: Regional policy-info regio [online]. 2012, 23.04.2012 [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/how/index_en.cfm
- [60] VAVŘEČKOVÁ J. a kol. Riziko odlivu vědeckých, výzkumných a vývojových pracovníků z České republiky do zahraničí v kontextu významu vědy a výzkumu v současné společnosti. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. Praha RIZIKO, 2008. ISBN 978-80-87007-88-4. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_265.pdf
- [61] Věda a výzkum. Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Brně [online]. 2013, 06.12.2012 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/veda_vyzkum-xb
- [62] Vědeckotechnický park. Vědeckotechnický park Milovice [online]. 2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.vtpmilovice.eu/>
- [63] Výzva číslo 3.3 – Centra transferu technologií, PO 3, OP VaVpI. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. © MŠMT 2006-2012 [cit. 2012-11-07]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/vyzva-cislo-3-3-centra-transferu-technologiei-po-3-op-vavpi>
- [64] Vzdělanostní struktura populace ČR. Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/EA0034DACE/\\$File/31151202.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/EA0034DACE/$File/31151202.pdf)
- [65] WOKOUN, R. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.
- [66] WOKOUN, R., Mates, P.: Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.
- [67] Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje 2011: Ekonomický vývoj. Český statistický úřad [online]. 31.8. 2012 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajp/641364-12-xb>

[68] Základní údaje o Jihomoravském kraji. Jihomoravský kraj [online]. 2012 [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27204&TypeID=2>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Systém inovačního podnikání v České republice

Příloha C: Městský okruh Brna a jeho napojení na dálniční okruh

Příloha B: Geografická mapa Jihomoravského kraje

Příloha D: Vybraná data za Jihomoravský kraj - HDP a HPH

Příloha E: Okresy Jihomoravského kraje

Příloha F: Subjekty provádějící VaV v JMK

Příloha A: Systém inovačního podnikání v ČR

Hlavní partneři

Regionální orgány	Vláda ČR	Parlament ČR	Úřad průmyslového vlastnictví
Komory	Rada pro výzkum, vývoj a inovace		Pracoviště VaVal
Banky	Grantová agentura ČR		Nadace
Tuzemští partneři	Technologická agentura ČR		Zahraniční partneři

Vybrané ústřední orgány státní správy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Ministerstvo průmyslu a obchodu	Ministerstvo pro místní rozvoj
Ministerstvo životního prostředí	

Sdružení dle zákona 83/90 Sb. a další partneři - členové AIP ČR

Společnost vědeckotechnických parků ČR	Asociace inovačního podnikání České republiky	Česká společnost pro nové materiály a technologie
Rada vědeckých společností ČR		Český svaz stavebních inženýrů
Fakulta stavební ČVUT v Praze		Fakulta strojní ČVUT v Praze
Asociace výzkumných organizací ČR		Vysoké učení technické v Brně
Česká zemědělská univerzita v Praze		Asociace strojních inženýrů
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze		Univerzita Karlova v Praze
České centrum		Západočeská

Institution of Engineering & Technology		univerzita v Plzni
Český komitét pro vědecké řízení		Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
Český svaz vynálezců a zlepšovatelů		RINKCE, Ruská federace
Česká asociace rozvojových agentur	Členství AIP ČR v tuzemských organizacích	Česká společnost pro jakost
Sdružení českých podniků v Německu	Svaz průmyslu a dopravy ČR Komora pro hospodářské styky se SNS, s.o.k. Asociace institucí a odborníků transferu znalostí, o.s. CzechInno, z.s.p.o.	Brücke - Osteuropa e.V. SRN
Asociace pro vodu v krajině ČR		Technická Univerzita v Liberci
Česká technologická platforma strojírnosti, o.s.	Členství a partnerství AIP ČR v zahraničních organizacích	Asociace pro poradenství
Národní klastrová asociace	Technology Innovation Information Mezinárodní obchodní komora International Centre for Scientific and Technical Information	Univerzita Palackého v Olomouci
Vysoká škola manažerské informatiky a ekonomiky		Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Podnikatelské subjekty

Pracoviště transferu technologií	Vědeckotechnické parky	Inovační firmy	Další podnikatelské subjekty
----------------------------------	------------------------	----------------	------------------------------

Zdroj: *System inováčního podnikání v České republice. Asociace inováčního podnikání ČR [online].*

© 2002 - 2012 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://www.aipcr.cz/systempodnik.asp>

Příloha B: Geografická mapa Jihomoravského kraje

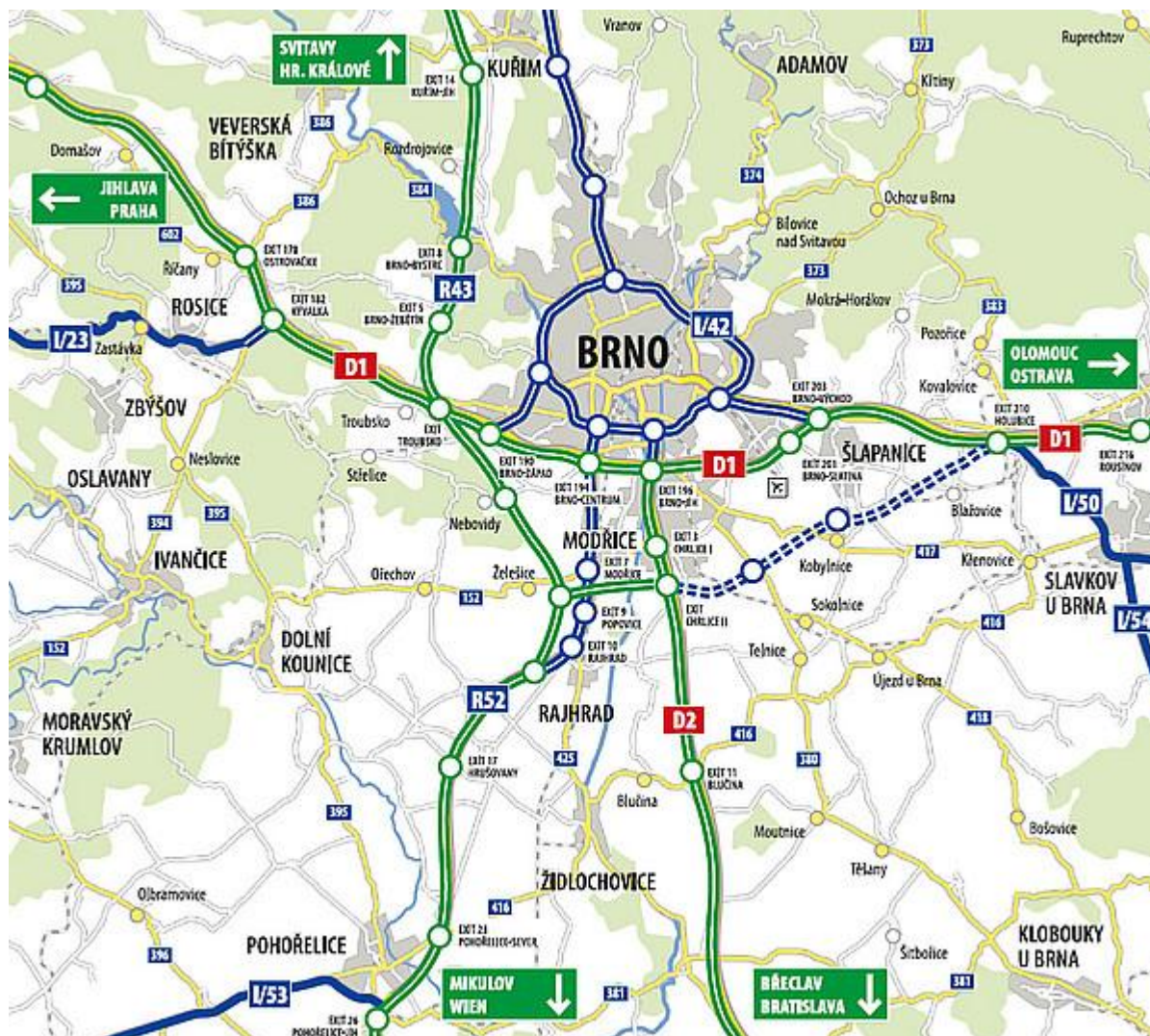
Geografická mapa Jihomoravského kraje Geographical map of the Jihomoravský Region

Zdroj: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2012. Český statistický úřad [online]. 2012 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z:

[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FBF9E/\\$File/64101112.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FBF9E/$File/64101112.pdf)

Příloha C: Městský okruh Brna a jeho napojení na dálniční okruh

Zdroj: Dopravní význam Velkého městského okruhu. Velký městský okruh Brno [online]. © 2012 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://www.mestsky-okruh-brno.cz/dopravni-souvislosti/>

Příloha D: Vybraná data za Jihomoravský kraj - HDP a HPH

Údaje	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	231 366	249 521	260 372	274 027	294 106	310 623
na 1 obyvatele (Kč)	203 544	221 410	231 903	244 303	262 035	274 819
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	92,1	92,5	92,1	92,7	91,3	90,3
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)	103,8	103,1	101,7	104,0	104,0	105,9
Hrubá přidaná hodnota (mil. Kč)	210 500	227 209	237 705	250 209	265 519	279 896
podíl terciárního sektoru (%)	59,0	59,1	61,0	61,3	60,6	62,0
Údaje	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	336 071	369 283	397 332	389 770	389 787	396 083
na 1 obyvatele (Kč)	297 148	325 239	347 435	338 928	338 132	340 093
na 1 obyvatele (ČR = 100 %)	91,0	91,7	94,2	94,6	93,6	92,9
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)	106,8	106,2	105,1	96,1	101,6	102,4
Hrubá přidaná hodnota (mil. Kč)	304 455	333 165	359 287	351 534	351 770	357 011
podíl terciárního sektoru (%)	62,9	61,5	59,2	61,4	62,2	61,5

Zdroj: upraveno dle [12]

Příloha E: Okresy Jihomoravského kraje

Zdroj: [20]

Příloha F: Subjekty provádějící VaV v JMK

Roky	2001	2002	2003	2004	2005	
Počet pracovišť výzkumu a vývoje	182	218	277	292	292	
Počet zaměstnanců VaV (fyzické osoby)	9 128	9 114	9 517	10 227	11 391	
Počet zaměstnanců VaV (přepočtené osoby)	3 757	3 250	3 652	3 791	6 036	
Výzkumní pracovníci (přepočtené osoby)	2 241	1 996	2 098	2 244	3 596	
z toho podle sektorů provádění VaV						
podnikatelský	640	706	758	865	1 444	
vládní	847	627	627	621	830	
vysokoškolský	741	652	700	755	1 320	
Roky	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet pracovišť výzkumu a vývoje	315	321	342	365	420	445
Počet zaměstnanců VaV (fyzické osoby)	10 963	11 442	12 277	13 529	14 017	14 456
Počet zaměstnanců VaV (přepočtené osoby)	6 200	6 205	7 501	8 387	8 732	8 941
Výzkumní pracovníci (přepočtené osoby)	3 705	3 749	4 723	5 136	5 446	5 205
z toho podle sektorů provádění VaV						
podnikatelský	1 402	1 406	1 615	2 145	2 293	2 557
vládní	902	867	973	753	766	782
vysokoškolský	1 400	1 472	2 118	2 224	2 361	1 829

Zdroj: [61]